



مِنَاعُ الرَّسُول

تأليف

البر عبدالرحمن عبد الرحيم سلم دوست



المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالجبيهة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص:ب: ٢٤٩٣٢ - الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (أربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

تَبَاعَ الرَّسُولُ

تَالِيفٌ

ابو عبد الله عبد الرحيم مسلم دوست

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، هـ ١٤١٨

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

اتباع الرسول .. حائل .

١١٢ ص ؛ ١٧ × ١٢ سم

ردمك : ٦ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

أ - العنوان

١ - السيرة النبوية

١٨ / ١٨٦٧

ديوي ٢٣٩

رقم الاريادع ١٨ / ١٨٦٧

ردمك : ٦ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

مَانِكْرَفْت

كتاب نوم : اتباع الرسول

ليكونكى : ابو عبد الله عبد الرحيم مسلم دوست

حنپرونى : ادارة احياء المchorة الاسلامية

متیراڑ : ٥٠٠

نیتهه : صفر ١٤٠٩ هـ - وبری ١٣٦٧

دوم چاپ : ذوالحجہ ١٤٠٩ هـ

متیراڑ : ٥٠٠

فهرست

موضوع

گنہہ

- ۱ - سریزہ
- ۴ - اتباع الرسول قرآنی حکم دی
- ۹ - در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اتباع داللہ اتباع وہ
- ۱۸ - دقیامت په و خ بہ خلک در سولا نو اتباع ارمان کوی
- ۲۰ - در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خلاف و عذاب او جہنم
تہ دنزو تو سبب دی
- ۲۴ - بیغد خوک چہ در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و اتباع خوک خلک
منش کوی ہنخہ منافقی دی .
- ۲۵ - در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و سنتو خالف مؤمن نوشی
کیدا ی -
- ۲۷ - کوم عمل کی چہ در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اتباع نہ دی ہنخہ
باطل دی -
- ۳۲ - اتباع الرسول او در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ
- ۴۰ - در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ٹھنہ درستہ و چیقا اتباع
پر مسلمانانو لازمہ نہ دہ
- ۴۳ - د تقلید رو
- ۴۵ - د تقلید لغوی معنی

گھنہ	موضوں	تعداد
۱۳۰	۱۳۰ - د تقلیدا صطلاحی معنی	
۱۳۲	۱۳۲ - تقلید کلمہ شروع شو	
۱۳۵	۱۳۵ - د تقدیر د سلف صالحینو خلور و امامانو انور و دامت د علماء داقرالمو په تابید	
۱۴۷	۱۴۷ - د اختلاف په وخت کی د حل لاره	
۱۴۸	۱۴۸ - د اللہ تعالیٰ او د ہنخه درسول صلی اللہ علیہ وسلم د حکم په مقابل کی درائی منل گمراہی ده -	

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ فَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ
بِاللَّهِ مِنْ شَرِّنَا وَنَفْسِنَا وَسَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مِنْ يَهْدِ
اَهْلَهُ فَلَا مَضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضْلِلُ فَلَا هَادِي لَهُ وَأَشْهَدُنَا
لَا إِلَهَ اِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُنَا مُحَمَّداً
صَبَّدَهُ وَرَسُولَهُ.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تَقْسِيرٍ
وَاحِدَةٌ فَرَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَ
نِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْجَاهُ اِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلَيْكُمْ رَّحِيمًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ ثِقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ
اِلَّا وَأَنْتُمُ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُنَّ قُولًا سَدِيدًا
يُصْلِحُ لَكُمْ اَنْمَالَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعُ
اَهْلَهُ وَرَسُولَهُ فَمَدْ فَارَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فإن أصدق الحديث كتاب الله وخير الحديث هدى محمد صلى
الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل

بدعة ضلاله وكل ضلاله في النار.

الله سبحانه وتعالى چه کنه آدم عليه السلام له جنت خخه

ما بسکته کاوه نفو و هرته بی وویل:

«فَلَمَّا أَهْبَطْنَا مِنْهَا جَمِيعًا فَلَمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْنِيْ هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدًى فَلَأَخْوَفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْزَنُونَ» سورة البقرة - ٣٨

«موین وویل کوز شی جنت خخه ټول نزکه تاسو ته نرمالوی

خه هدایت سانگی نو هفه چا چه نرما دهدایت تابعه اسی وکړه نه به
په هغوي ویره وی او نه به غمجن کېږي»

په دی ایت کښی الله آدم عليه السلام او ټولو بښی آدموته
دا خبر ورکړي دی چه زه به هدایت سارې ټم او د دی هدایت تابعه

ته بی په بشارت او زېړی ورکړۍ دی. د هدایت په هکله د دی ایت
په تفسیر کښی حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښی پا سی ليکي:

«قال ابوالعالیة المحدث الأنباء والرسل والبيانات والبيان، و
قال مقاتل بن حيان: المحدث محمد صلى الله عليه وسلم وقال الحسن

الحادي القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ٦٣

«ابوالعالیة ويلی دی چې له هدایت خخه مراد انبیاء، رسولان

او د هغوي معجزي، د لائل او بيان دی او مقاتل بن حيان ويلی

دي چې هدایت عبارت دی د محمد صلى الله عليه وسلم خخه

او حسن بصری ويلی دی چې هدایت فرقان دی».

نوده‌ی واره قوله صحیح دی شکه چې تولو امتوونو لپاره
هدایت انبیاء او د الله فرمانوونه دی او اخري امتنپا اخري پېغمبر
خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې
د الله له لوره مالېړل شوی حکتاب قرآن کریم دی.
نړ په هرامت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض او او
هر امت ته چې کله اهلله تعالی کوم پېغمبر مالېړل دی هفوی
ته یې د دی حکم کړی دی چې نړما د مالېړل شوی رسول اطاعت
او تابعه‌ی وکړي لکه چې اهلله تعالی فرمائی:
«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ يَرَادُنَّ اللَّهُ» الایه سوره
النساء - ۶۲.

« او مومن هېڅ یو رسوله نه دی لهب لی مکر د دی لپاره
چې د هغه تابعه‌ی وکړي وشي د الله په حکم ».
نوهه امت ته چې کوم پېغمبر لهړل شوی ټه هوی
دهغه رسول او نبی په تابعه‌ی او اطاعت مأمور او.
او مومن ته اهلله اخري پېغمبر حضرت محمد صلی
الله علیه وسلم د رسول په حیث مالېړل دی لکه
چې فرمائی:

« وَمَا نَحْمَدُ إِلَّا رَسُولًا قَدْ خَلَقْنَا مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الْآئِهُ »
سوره آی عمران ۱۳۳ « محمد ندي مکر رسول دی له ده نه

مخکبی حم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم
الله تعالی دکوم خامن قوم لپاره نه بلکی تر قیامته پوری توں
خلقو لپاره ساله بنی دی .
الله تعالی فرمایی :

«وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلِكُنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ» سوره سباء ۲۸ .

«موین نه ی لہنی مکر توں خلکو لپاره زیری درکوونکی
اه ویرا وونکی لکن زیات خلک نه پوهنی» سوره سباء (۲۸) نو
موینه هدنه اخزی رسول په اطاعت مأموریو او دده په منلو
کبني د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په منلو
کبني د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی .

اتباع الرسول قرآنی حکم دی

در رسول الله صلی الله علیه وسلم داتباع په هکله په قرآنکریم
کېنى زیات نصوص راغلی دی او الله تعالی موین ته دا حکم
کوي چې موین د الله او دھفه در رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت
وکرو .

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» سوره الانفال (۱۰)
او د الله او دھفه در رسول اطاعت وکری که مؤمنان یاست»

او الله تعالى فرمایی:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوْلَيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْاغُ
الْمُبِينَ » سورة التغابن: ١٢ -

او الله اطاعت وکری او د هفه در رسول اطاعت وکری او
که تاسعه ولی و نور مونږ پرسول بنکار رسول دی»

او الله تعالى فرمایی:

يَا إِيَّاهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تُولُّوَاعْنَهُ وَإِنْتُمْ تَسْمَعُونَ.
سورة الانفال ١٣٠

«ای مؤمنانو د الله او د هفه در رسول و منی او در رسول جتنه
مه او هرچه حال دا چې تاسو او رسیده»

او الله تعالى فرمایی:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة آل عمران ١٣٣

او الله اطاعت وکری او در رسول الله اطاعت وکری دی پتاره چې په
ناسو جو او الله تعالى فرمایی:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوْلِيْتُمْ فَاعْلَمُوا
انَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْاغُ الْمُبِينَ »، سورة المائدہ ٩٣

او الله اطاعت وکری او — در رسول اطاعت وکری او
و ویرینې ». که تاسو وکر خیدئ نو پو شئی چې زمونږ په رسول
بنکار رسول دی».

او الله تعالى فرمائی :

« وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلَيَامٍ بَعْضٌ يَا مَرْوِيَةُ الْمُؤْمِنِ
وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقْتَيَمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكُوَةَ وَ
يُطْبَعُونَ إِلَهًا قَرِئَتْ أُولَئِكَ سَيِّدَهُمُهُمْ إِلَهٌ إِنَّ إِلَهَ مَرْيَزٍ
حَكِيمٌ » - سورة التوبة (٧١) -

او مؤمنان سري او مؤمنا نې بشىئى حىينى د خىنودوستا
دى امر كوي پەنكى او منعه كوى له بدە خىدە او
لمۇغ كوى او زكات دىركوى او داھلە او دەغە دىرسول اطا
كوى زىدە چى الله پە دەغە كسانور حم و كرىپى بى شىكە الله
غىلب او دەحکىت والا دى » .

او الله تعالى فترمائى :

« وَقَنْ يُطِيعُ إِلَهٌ وَالرَّسُولُ فَأُولَئِكَ مَعَ الظَّالِمِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشَّهِدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَ
خَيْرٌ أُولَئِكَ رَفِيقًا » - سورة النساء (٤٩) -

او چاچى د الله او درسول اطاعت و كىرنو دوى بە
ھفو كسانق سەرە وى چى الله پە هفوئى انعام كىرىدى داپياء
رىپىستۇن، شەداۋ اوصالىعىنىڭچى او دوى دەرسىنە ماڭىرى دى .

او الله تعالى فرمائى :

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَنَهْجُوهُ وَمَا مَنَّاهُكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » سورة الحشر (٢٧)

او هغه شېرى تاسىي تەرسول دىكىرى وي نۇوھى ئىسى ئەدھىشى
خېچى ئەمنەد كېپى ياست ورخە منعه شى ئە

رسول اللە صلى اللە علیه وسلم مۇنىز تەرقان او حىدىت
پرى اىسپى دى او دىقان او حىدىشود خلاف خەنچى مۇنىز منعه كېرى يو.
ذ مۇنىز د تۈلۈ اعمالو، افعالو او اقوال ولپاره سېنەتىنە رسول اللە
صلى اللە علیه وسلم دى پەھرخە كېنى بايد دھفه پىروي و كىرى او د خلاف
خەنچى خان و ساتىر. اللە تعالى فرمائى :
لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا الأحزاب ۳۱
بى شىكە تاسولپاره د اللە پەرسول كېنى سېنەتى بارى دە
دھفه چالپاره چى د اللە او د قىامت دورئى ئامىدلرى دى او اللە د پى
ياد كىرى .

نۇزمۇنىڭ كامىيابى پىدى كېنى دەچى دىرسول اللە صلى اللە وسلم
تابعدارى و كىرى او د بىلەپچا پەتابعدارى كېنى كامىيابى نىشتە.
اللە تعالى فرمائى :
قُلْ إِنَّ كُنْتُمْ تَعْبُونَ اللَّهَ فَاتَتِعْفُونِي يُحِبِّبُكُمُ اللَّهُ وَيُغْنِرُكُمُ
ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ عَزُوْزُ الرَّحِيمُ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوْلُوا فَإِنَّ
اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورە ئىل عمران ۳۱-۳۲ .

ورتە و وايدى ئى محمدە! كە تاسو اللە سەرە محبت لرى ئۇ

ن ما تابع داری و کریه ایله به تاسو سره محبت و کری اوستا سو
گناهونه به و چنینی او ایله بخوبتی او مهربان گی او راته و رایه چی د الله
اطاعت و کری او د هفته در سول اطاعت و کری که دوی پرشا
و کری چدیل نوبی شکه الله کاف ان من خوبتی ۰

نم معلومه شو بچی خوک و اینی : زه د الله تعالی بندیم او د هفته
سره محبت لرم نوه هفته به د الله تعالی در الیون شوی رسول نهد
صلی الله علیه وسلم اطاعت متنی کوی او که چاد الله تعالی در سول
ونه مثل هفته کافر شو نوچکه الله تعالی و ویل چی " الله کاف انو
سره محبت نه کوی " او د الله تعالی او د هفته در سول صلی الله علیه
و سلم اطاعت او تابع داری کنی د فلاج او اطمانت شروند دی .
الله تعالی فرمایی :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعْجِلُوا لِهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحِبِّيكُمْ
سورة الانفال ، ۲۴ -

" ای مؤمنانو د الله او د هفته در سول دعوت قبول کری کله
چی تاسو هفتخه ترا بای چی تاسو شروندي کوی " .

در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اتباعِ داللہ

اتباعِ دہ

در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پہ اطاعت اوتا بعد اسری
کتبی داللہ اطاعت دی تو حکمہ موبن در رسول اللہ پہ اطاعت مأمور ہوں
اللہ تعالیٰ فرمائی:

«مَنْ يُطِّعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ» سورۃ النساء ، ۸۰ ۔

او چاچی در رسول اطاعت و کر، نوبیشکہ صفحہ داللہ اطاعت و کر ۔
او در رسول اطاعت حکمہ داللہ اطاعت دی چی ہے یوہ خبر ہم لہ
خانہ نہ کوئی بلکی خپلہ ہم دوھی تابع داری کوئی او خلکرته ہم
دارلہ وہی رسولی ۔

اللہ تعالیٰ فرمائی:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهُوَى إِنَّ هُنَّ إِلَّا وَجْهٌ يُتُوحَّى» سورۃ النجم ۴۳-۴۴ ۔

او رسول دخانہ خبری نہ کوئی نہی دا قرآن مگر وہی دہ
چی وہ سببی ۔

او اللہ تعالیٰ فرمائی:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ مِمَّ عِنْدِي خَرَائِثُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ
لَكُنْ لِيٌ مَلْكٌ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُرْحَى إِلَئِي فُلَّ حَلَّ يَسْتَوِي الْأَعْمَلُ

وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَقْرِيرُونَ . سورة الاعنام - ۵۰ .

اسی محمده ! ورته وایه چی زره تاسوته دا نه وايم چی ماسره د الله خزانی دی او نه زره په غیبو پوهیم او نه تاسوته دا نه وايم چی زره فربسته یم نره تابعه اری ته کوم مکر د هغه شي چی ماته یې وحی کېږي . ورته وایه چی آیا برابر دی سروت د او لیدونکی » .

او الله تعالیٰ فرماید :

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَاتَلُوا لُولَادَ اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَيْتُكُمْ مَا يُرْجُى
إِلَيْكُمْ مِنْ رِزْقٍ هَذَا بِصَاصَابِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدْنَى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُقْرَبُ مِنْهُنَّ . سورة الاعراف - ۳۴ .

او کله چی رانه وری دوی ته یو ایت نو وایه چی ولی
یې ته پخپله نه غوره کوی ورته وایه چی زره یواچی د
هغه تابعه اری کوم چی ماته یې نه ما درب له لوره چی
کېږي . داقرآن ستاسو درب له لوری دلائل دی او
هدایت او رحمت دی هغه قوم لپاره چی ایمان سا وری .
در رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات
احادیث هم را غلی دی چی د مثال په توګه به زه یوشو
لوستونکوته وړاندی کرم . عن ابن هریره قال قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم :

«ما امْرِتُكُمْ بِهِ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا»
رواہ ابن ماجة .

د ابوھریرا رضی اللہ عنہ نہ روایت دی صفحہ واٹی چی رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی،
خہ شی باندی چی ما تاسو ته امر کری، وی صفحہ واخلي
او دخہ شی خخہ می چی منعہ کری یا ست دھقی خخہ
منعہ شی ..

بل روایت کنبی راجحی؛

عن انس عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم قال: «ثلاث من کن
فیه وجد حلاوة الذیمان من کان اللہ ورسوله احب الیه مما سواه
ومن احب عبداً لایحبه الا اللہ و من یکرہ ان یعود فی الكفر بعد اذ انقدر
اللہ کمایکرہ ان یلتقی فی الناس».

انس رضی اللہ عنہ نہ روایت دی جی بی کسی صلی اللہ علیہ وسلم
فرمایلی دی؛ «دری خویونہ دی چی چاکبئی وو نزد ایمان خوبز والی
بہ پری و مسوی چاتے چی اللہ اود هفس سول دبل هر چاند نیات
محبوب وی، او شوک چی دچاسره محبت کوی یوانجی داللہ لپار وی
او چاچی دابدہ و کنه لہ چی کفرتہ بہر تہ و گرخی و روستہ له دی چوچ
اللہ و رخن خلاص سکرپڈی نکر خنگہ چی دابدہ کھی چی اور کتھ
ولوہنی» .

او رسول الله فرمائی

وَالذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ بِعَدْكَرْحَقٍ يَكُونُ هَوَاهُ تَبَعًا
الْأَرْبَعِينَ النَّوْرِيَّةِ

قسم دی په هغه ذات چې زمانفس د هغه په لاس کېنې دی
ستاسوخته یوکس ترهفه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو
پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه پېږي را غلې؟
او د اهله معلومېږي چې یو حدیث د چادراف خلاف راشتی نو
که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث في واخیست مؤمن دی
او که حدیث في پرېښوده او د خپل خواهش في د متن نو هغه
هېڅکله مؤمن کېدای نشي
همدارنګه حدیث کېنې راشتی ،

عن انس قال قال رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم : لا يؤمن
احدكم حتى يكون أحب إليه من والده و ولده والناس جميعين .

متفق عليه

انس رضی الله عنه نهروایت دی هغه وای چې رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم فرمی دی : ستاسو یوکس ترهفه مؤمن کېدای نشي
ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکوخته زیات محبوب نشم .
نو هغه شوک چې در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم د محبت دعوه
کړوی او بیا خپله خبره یاد خپل مشر، امام، پلار او یا پلچا
خبره در رسول الله صلی اللہ علیہ د حدیث په مقابل کېنې منی هغه

مېڭىلە مۇمن كېدای نشي .
بىل حديث كېنى راڭىي

«عن المقداد بن معد يكربلا رضى الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿ الداھل عسى بچىلىغە الحديث عنى وهو متکىء على ارىكتە فيقول بىيىتنا و ما وجدنا كتاب الله فما وجدنا فيه حلالاً استحللناه وما وجدنا فيه حراماً حرّمناه ، وإن ملحرم رسول الله كما حرّم الله ﴾
رواوه الترمذى وابوناود واللطف للترمىذى
د مقداد بن معد يكربلا رضى الله عنه خەزى روایت دى هەۋە وانى
چى رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائىلى دى : خىردار ! نى دى دە
چى يوه سرىي تە به زماحدىث ورسپىن ي او هەۋە بە ئىچىل ئەي
تكىيە كىرىدى او وانى بە چى زموږدا اوستاسىي تەمينىخ د الله
كتاب دى نوپدى كېنى موقچى خە حلال و مىندىل هەۋە بىحلال
كىنواو پىدى كېنى موقچى خە حرام و مىندىل هەۋە بىحرام كىنوا ، او
بىشكە هەۋە شىچى رسول الله صلى الله عليه وسلم حرام كېيدى هەۋە
دەھىي پەشان دى چى الله حرام كىريدى .
او داخكە چى رسول الله صلى الله عليه وسلم دەغان نىخەشى حرام
يا حلال نىكىي بلەي دوجى تابعدارى كىوي ، او داحدىت
پە پرويزيانو باندى و پېسپە رد دى چى هەفوی وانى : يواھى قرآن

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او حیني احناف هم د
پرويزيانو خنہ حکم ندي حکمچی دوي هم په ډروخایونو کښي
احادیث نه منی او په لیری تاوليونو قسر آذا او احادیث سره معارض
واقع کسوی ، او د اهم وايی چې کتاب الله باندی زیادت په خبر واحد
ندی جائز حال دا په دا خبره بالکل صحیح نده بلکې ډروخایونو
کښي احنافو هم په خبر واحد باندی په کتاب الله زیادت جائز
کړ بدی .

همدار نکه بل روایت کښي راتحي

عن أبي موسى الاشعري رضى الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلى ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إني رأيت الجيش يعنيَّ وانا اللذير العريان فالنجاء، النجا، فأطاعه طائفة من قومه فأذجوه فانطلقوا على مهلتهم فنجوا، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكائم فصيبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحتهم فذلك مثل من اطاعنى واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق:

متفرق عليه

دابو موسى اشعری رضی الله عنہ روایت دی هغه وايی چې رسول الله
صلی الله علیہ وسلم فرمایلی دي : زمامثال او د هغه دین او احکامو
مثال چې الله ذه پری رالېږدیم د هغه سری په شان دی چې خپل

قوم ته راشی او فرته و وايچی ما په خپلو ستگو د دېنمن
لښکر لید لی دی او نړه برمند ویره وېکی یم نو ځانونه خلاص
کړی، ځانونه خلاص کړیه. نو یو، دله دده دقوم څخه دده
خبره و منی او د شبې لاره شی نز نجات بیا مومی او یو، دله
فرته وايچی ته دروغ وايچی او خپل ځای کښې سهارکې
نو سهارکښې ور باندې لښکر راشی او هلاک او بریاد یې
کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چې نرما یې و منل او د هغه دین
تابعدا رسی یې وکړه چې نړه پرسې راغلی یم او د هغه چامثال
دی چې نرما یې و نه منل او زکه چې په کوم حق را حلې یم هغه
یې دروغ و ګنبل».

دا حدیث د دی بنسکاره د لیل دی چې چا د رسول افله صلی
الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نز هغه نجات و موندہ
او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم و نه منل هغه هلاک
او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی افله عنہ قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من اطاعني فقد اطاع الله و من عصاني فقد عصى الله»
رواہ ابن ماجہ.

د ابو هریرة ټنه روایت دی هغه وايچی رسول الله صلی الله علیه وسلم

ونفر مایلی دی:

“چاچی نہما و منل نوھفه دامنھ و منل اوچاچی نہما و منه

«منل حفه دا بله ونه منل»

هذا نکه بل حدیث کنبی راحی:

عَنْ أَبِي حَمْرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ: كُلُّ أُمَّةٍ يَدْخُلُونَ جَنَّةَ الْأَمْنِ أَبْيَ قَالُوا وَمَا

يأبُّي قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبْلَى

رواہ البخاری۔

د ابوبھریہ رضی اللہ عنہ نہ روایت دی چی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وobil:

نّه ما تول امت به جنت ته داخلی پی مکر عفه خوک ته داخلی پی
چی انکار پی وکر. صحابه و وویل: خوک انکار کوی؟ رسول الله
صلی الله علیه وسلم وویل: چاچی نّه ما و هنل جنت ته داخل
شواو چاچی نّه ما و هنل هفه انکار وکر». -

در سول ائمہ صلی اللہ علیہ وسلم داتباع په ھکله نزیات
احادیث او اثار ساغلی دی او دا ھکھے چی در سول ائمہ صلی
حلّہ علیہ وسلم په اتباع کتبی کامیابی ده او رسول ائمہ صلی اللہ
علیہ وسلم مومن نہ دیر بسکارہ او واضح دین پری اینبی دی
نکھے چی فرمائی:

«لقد ترکتكم على مثل البيضاء ليلاًها ونهارها سواء»

رواہ ابن ماجہ من حدیث ابی الدین داع.

بې شىكەھ ما تاسو پە سپىيئە لار پىرى اينى ياست چى شىپە

او درج یىپ بىزىرە دە،

نۇ د اسلام دىت پىر واضح او سوبانىردى او يوھ مىسلىھ ھىم

پىكتىپى مېھممە او نامعلومە نە دە يواحى پە ھەفە چا تىارا او باهام

ساخىچى چى ھەفە د قرآن او سىنت نبوى خىخە ناخېرە ويى او خان پىرى

نە پوهى.

دقیاقت په ورځ به خلک در رسولانو د اتباع

آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمائی:

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمًا تُتَبَيَّنُ عَذَابُهُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
رَبُّنَا أَخْرَنَا إِلَمْ أَجْلَى قَرِيبٌ مُّحِبٌ دَعْوَتُكَ وَنَتَّبَعَ السَّنَنَ
أَوْلَئِمْ تَكُونُوا أَقْسَمُهُمْ مِنْ قَبْلٍ مَا كُنْدُمْ نَزَّالٍ

سوره ابراهيم ۴۴

او وویره وه خلک د هفه ورهی خخه چې سا به شي دوی
ته عذاب او ظالمان به وايی چې ای ره موښه سا به موښه نه دی نیقې
ته دروسته کړه موښه به ستا دعوت قبول کړو. او درسولانو
تابعدا رسی به و کړو. ایا تاسو مغکښی له دی قسم نه ګھرې
چې تاسو ته هېڅ نړوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وايی چې ای ربہ موښه دتیا ته ولېږد چې
ستا درسولانو د اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته ماتلله نشته نوبیا

به آرمان کوی چې کاش مونې درسول الله صلی الله علیه وسلم
تابع داری کړي وای او د نور و خنکو تابعه ری مونه وای کړي.
الله تعالیٰ فرمائی:

«وَيَوْمَ يَعْصُّ الظَّالِمُونَ إِذْ يُهْرَبُونَ يَلْتَمِسُونَ التَّحْدِثَ
مَعَ الرَّسُولِ سَيِّدِهَا يَا وَلِيَتِي لَيْتَنِي لَمْ أَخْجُذْ فُلَانًا
خَلِيلًا إِلَّا لَقَدْ أَضَلْنِي عَنِ الدِّرْكِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي هُوَ كَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْأَنْسَانِ حَدُّر لِأَطْهَرَ سُورَةُ الْفَرْقَانِ ۚ ۲۶-۳۷

په هفه ورخ چې ظالم به په خپلو لا سویز غابښونه ولکوی و به
وائی چې کاش ما درسول الله لار نیولی وای های افسوس کاش
چې ما فلافي په دوسته نه وای نیولای بیشکه نهه بې د پند
(قرآن و سنت) خخه بې لاری کرم و دوسته له هفه چې ماته راغې
او دی شیطان انسان لپاره تنها بې هرسټي پریښو و نکی».
نور د قیامت په ورخ به د ابله او د هفه درسول نه منوښکی د
دی آرمان ڪوی چې کاش مونې درسول الله تابع داری کړي وای
کاش چې د فلان مشر، پیر، حاکم او می نه وای منلي
هفه خو نهه د ابله د سمعی لارې او درسول الله صلی الله علیه
و سلم د اتباع خخه بل خوا ته اړولای ټم.

در سول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د منو تو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمایی:

وَمَنْ يَشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ
يَتَّبِعُ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُقْلِمُ مَا تَوَلَّٰ وَنُنْصِلُهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مُصِيرًا» سوره النساء - ۱۱۵

او هغه چې خلاف وکړه در سول وروسته له هغه چې دی
ته هدایت بشکاره شواو تا بعد اړی یې وکړه غیږ د هؤمنانو د لاره
نو و به په کړی و هغه لوره ته چې وګړیمه او جهنم ته به یې
داخل کړو او دیر بد ځای د عاد و بر ګرڅیدو».

او الله تعالیٰ فرمایی:

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يَشَاقِقِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ سَدِيدُ الْعِقَابِ» سوره الانفال - ۱۳

دا په سبب د دی چې هغوي خلاف کړی او د الله او د هغه

د رسول او د هغه چا چې خلاف وکړ د اړله او د هغه د رسول
نوږې شکه اړله سخت عناب والا دی .

اوامله تعالی فرمائی :
 رَثِلَّهُ حَدَّدَ وَدَأَلَّهُ وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلُهُ جَنَّةً
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ حَالِبِرِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ
 الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حَدُودُهُ
 يُدْخِلُهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ » -

سوره النساء - ۱۳۰ -

دا د اړله حدوده دی او چا چې اطاعت وکړ د اړله او د هغه
در رسول . نو د اسې جنتونو ته بېړې دا خل کړي چې لاړدي
ترې ويالي بصېنې په دی ڪښې به هميشه وي او د الويه
کاميابي ده او هغه چا چې د اړله او د هغه در رسول نافړاني
وکړه او د هغه حدوده خفهه یې تجاوز وکړ نو اوږ ته بېړې
داخل کړي هميشه بېپښې وي هلاځه لیاره سپکوونکې عناب دی «

اړله تعالی فرمائی :

«فَلَيَحْذَرِ الَّذِينَ يَغْلِبُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُعَذِّبَهُمْ
 فِتْنَةً أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابًا أَكْبَرًا» سوره النور - ۶۳ -

نوهرو مردو دی وویرینې هغه کسان چې در رسول د طريقي
نه خلاف کوي یې د که ته به فتنه ورسېنې او یا به ور ته درد

نالک عذاب ورسیبین چی.

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کتبی دا سپی لیکی:

(فَلَيَحْذِرُ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ عَنْ أَمْرٍ) ای عن امر رسول الله
 صلی الله علیه وسلم و هو سبیله و منهاجه و طریقته
 فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فما وافق ذلك قبل
 وما خالفه فهو مردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما شبت
 في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه
 قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" ای فليحذر
 ولیپشن من خالق شریعة الرسول باطنًا وظاهرًا أن تسيهم
 فتنۃ" ای فقلو لهم من کفر او نفاق او بدعة لا وصیبهم
 عذاب الیم، ای في الدنيا بقتل أو حداً أحبس أو مخوذ ذلك" .

تفسیر ابن کثیر ص ۳۰۷

د (عن امره) نه مراد در رسول الله صلی الله علیه وسلم امر دی
 چی هغه در رسول الله صلی الله علیه وسلم لار، طریقه، طرز عمل
 او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو
 تلل کېنېي نو هغه چی در رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو
 سره برابر قابلېریي به او کوم چی خالق نو هغه به د هغه و یونېي
 او کوونېي باندې ره کېنېي هر خوک چی وي .

لکچی په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نور و کتابونو کتبی

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله ﷺ و سام ویلی دی :
«چاچی داسې عمل وکړه چې زمونږ په طریقه نړۍ نو هغه
رد دی ». *

نومعنی داشته چې اړو مرودی وو برښی هغه کسان چې د
رسول ﷺ علیه وسلم د شریعت خوازه ظاهري او باطنی مخالفت
کوي چې دوبته به ددوی په زړولنوکښی فتنه و رسپېږي د
کفر، نفاق او بدعت خوازه او بابه و رته در دنګ عذاب و رسپېږي،
په دنیاکښی په قتل، حمد، حبس (بند او جیل)، او یاداسې
نور و سره ». *



شخه خلک منع کوي هفه منافق دی

الله تعالى فرمادی :

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
أَرَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصْدُرُونَ عَنْكَ صُدُورًا . النَّسَاءَ - ٦٠

او کلچی دوپت و ویل شی چی راشی، هفر کتاب ته چی الله
رالیزی؟ اور رسول ته نوتہ به گھوری منافقان چی بندوی خلک
لہ تانہ پہ بندولوسرہ ۔

نوداکار د مناقابنودی چې د الله تعالی د کتاب او درسول الله
صلی الله علیه وسلم د اتباع خنځلک منع کوي او د اسې منافق
صفته خلک په او سني وخت کښي دې رزيات دي چې هفوی د
درسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي
دین خنځلک په دوک ډول پامو منع کوي کله ورته وائي چې
د احاديث زموږ د مذهب خنځر مخالف دی، کله په دې رو
بعید و تاویکونو سره خلک درسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو
خنځلیری کوي او کله دیوی دینی درسکاه، جومات او ټولنې خنځ
خلک بندوی او ورته وائي چې هلتله لارښتی هنځلک و هابین
دی او زموږ مذهب نه مني

در سول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دستو مخالف

مؤمن نشی کپدای

الله تعالیٰ فرمائی :

۰ فَلَا وَرَبَّكَ لَدُيْؤُمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكُّوكَ فِيمَا شَجَرَ بِهِمْ
۰ ثُمَّ لَا يَحْدُّوْا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (۶۵)

من ده داسپی لکه خنگه چې داخلک گمان کوي ۰ او ستا پر رب
زماقسم دی هېشقىله دوى مؤمنان کپدای نشی تردى چې
حاکم و نگھوی تا په هغه خه کښي چې ددوی ترمینځ پىکښي
اختلاف پېلاشوکوي او بيا استاد فيصلې په هکله په خپلو ځانزوښو
کښي تنګي ونه و موسي او تسلیم شي په تسلیمې دوسره ۰ ۰

الله تعالیٰ په خپل ذات قسم کوي چې داخلک نزهه في مؤمنان
کپدای نشی ترڅو چې داخلاف په وخت کښي په تافیصله و نکړي

او بیاستافیصلپی ش داسی غاره کبینېن دی چې پری خوشحاله وي
او خنه نوي ، نود اخلاف په صورت کبینې مونن ته پکار دی
چې په قرآن اوحد یو فیصله وکرو او د خلکو په رأيو
او اجتها د نو فیصله و نکرو خکه چې رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم
مونن ته همدادو هشیان پری ایښی دی چې یوقرآن او بل
نبوي احادیث دی لکه چې په حدیث کبینی راخي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم خطب
في حجة الوداع فقال : " تركت فيكم ما إن اعتصتم به
فلن تضلوا أبداً كتبه عليه وسنة نبيه " . رواه الحاكم
د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما انه رواية دی چې رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم

په حجه الوداع کبینی خطبه ولوسته نو وئي فرمایل :

ه ما په تاسو کبینی داسې خ پری ایښی دی که تاسو پری منکولي
ولکولي نو هېڅکله به ګمراه نشي چې هقدالله کتاب دی او د
ھفه د بنی سنت دی .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدی دواړو وکبینی دی او پدې
دواړو باندې په عمل کولو کبینی دی او که دادواړه چا
پر پېښو دل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیامې شي .

کوم عمل کبني چې درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم اتباع

نوی هفه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائی :

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقَوْا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَئِنْ يَضْرُبُوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُعْبَطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

محمد ۳۴ - ۳۳

بې شکە هەندە کسان چې کفرىي ڪريپى او د الله دلارى منىي خلک بىند ڪريپى او درسول خلاف بىي ڪريپى وروسته له هېچ چې هدایت ورته سېكار، شونۇ ھېشكەلە الله تەھىچ ضرر نشي رسولي او زىرد چې الله بېي عملونه بىباد ڪري. اى مۇمنانو! د الله اطاعت و ڪري او درسول اطاعت و گري او خپل عملونە مە بىبادو ئى.

نۇ عملونە ھەلە باطل او بىباد ھېنى چې درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم اتباع پېبنى نوي او هەفه عمل چې درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم طريقە

پکه وی هفته مدعت دی او هر بدعت کمراهی ده
لکه په حدیث کښی رائی :

عن جابر بن عبد الله الانصاری قال خطبنا رسول الله
صلوٰعٰلیٰ سلم فحمد الله و اشغى عليه ثم قال : إن أفضلي الهدى
هدى محمد صلٰعٰلیٰ سلم و شر الأمور محدثاتها وكل بدعة
ضلاله .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه منه روایت دی هفته
وافي چې مونږ ته رسول الله صلٰعٰلیٰ سلم خطبه ولوسته نو
دانه حمد او شتاي و وسیله بیانی و فرمایل : بهتره لاره او
هدايت در رسول الله صلٰعٰلیٰ سلم هدايت او طریقه ده او په
کارونو کښې بدچې دی هفته نوی کارونه دی او هر بدعت
کمراهی ده

په يو حدیث شریف کښی رائی :

عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلٰعٰلیٰ سلم :
من احدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد .

آخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عاششي رضی الله عنها خنہ روایت دی چې رسول الله صلٰعٰلیٰ سلم
و فرمایل : چاچې زمونې پدې دین کښې نوی کار پیدا کړچې ددی
خنہ نه ټولو هفرد دی .

په بل روایت کښی رائی چې چاداسې عمل و کړچې زمونې طریقه

پکبئی نوہ هفه ردی ۰ ۰

نۇھەھەقە عمل ياهرەقە قول او فعل چى دىرسول الله
صلوٰتُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتباع پکبئی نوي هفه ردی يعنى مقبول ندى
او بىدعت دى او هېر بىدعت كمراھى دە او لەكە خىنكىچى داوسىنى
زماف مبتدعىن وائى چى بىدعت كبني حسنة شىتە نـ دـ
صىعى نـ دـ بـ لـ كـ هـ بـ دـ كـ رـ كـ بـ سـ نـ شـ تـ
لـ كـ چـ اـ مـ اـ مـ الـ رـ حـ مـ الـ اللـ وـ اـ ئـ ؛

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم
أن محمد أصلح عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول
«اليوم أكملت لكم دينكم واتمت عليكم نعمتي ...»
فالم يكن يومئذ ديه لا يكون اليوم ديتنا - .
أصول في البدع والسنن ٣
چاچى اسلام كبني بىدعت و ڪر او ھەقە في حسنە بىدعت
محاذه نوده دەگمان و كەچى محمد صلوٰتُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پەرسالت كبني خيانى
ڪر بىدی خىنكىچى الله تعالى فەماقى «نـ وـ رـ بـ مـ اـ تـ اـ سـ تـ ۲۰
دـ يـ نـ پـ وـ رـ ڪـ رـ بـ دـ ۰ ۰ مـ نـ وـ هـ قـ دـ (دررسول الله صلوٰتُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
پـ وـ خـ تـ كـ بـ ئـ چـ ىـ خـ شـ شـ ئـ دـ يـ نـ نـ وـ نـ هـ دـ يـ نـ نـ دـىـ .

عبد الله بن مسعود رضى الله عنه فرمائى :

«اتيعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتكم ۰ ۰ رواه الدارمى
تاسو دررسول الله صلوٰتُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتباع و ڪر ئى او بىدعت مكۈت

خکچی تاسی ته دین پوره او بس شویدی .
همدارنگه یوبل روايت کبني سانچی :

عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد
اذن فيه ونحن نزيد أن نصلى فيه فتوب المؤذن فخرج
عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنامن
عند هذا المبتدع ولم يصل فيه .

رواوه الترمذى

دجا هد نه روايت دی هفر وای چی زه د عبد الله بن عمر
رمني الله عنهم ما سره یوجومات ته سنو تم چی په هغه کبني اذان
شوی ڈا او مونې غوښتل چی لموخ پکبني وکړو نومؤذن آواز
وکړ چی لما خه ته راشی، نو عبد الله بن عمر د جومانه ووت
او وی ویل : مونې د دی بد عقی له جومات نه و باسی - او
لموخ پکبني و نکړو .

لما خه ته دعوت ورکول په ظاهر کبني سنه کار معلومېږي
لكن در رسول الله صلوا الله علیه وسلم په وخت کبني دا ذان نه غير د اسې
آواز نه وشوي نو خکه ورته عبد الله عمر بدعت و وايه .
نوکړه اسلام کبني چهرته بدعت حسنة واي د غړه کار به
ضرور بدعت حسنة ڈا او عبد الله بن عمر رضي الله عنه ما به ورته
سنه کار ويلاي ڈا لكن هغه د لاما خه دعومت ته بدعت وواهه

او دا حکم چې در رسول ﷺ صلی اللہ علیہ وسلم اتباع پکبندی نوه.
همدار نگه اذان کول بنه کار دی لکن دا ختر مانجہ پیاره
اذان کول شته او که پھا وکړو ګناهی و سکره حکم دغه کار
رسول ﷺ صلی اللہ علیہ وسلم ندی کړي نو دا بدعت دی.
همدار نگه نور زیات دا سی متالونه شته چې د هفی نه دا معلومې
چې اسلام کښی بدعت حسنې شته او هر بدعت کمرا هي ده.
نور هغه عمل چې در رسول ﷺ صلی اللہ علیہ وسلم اتباع پکبندی نوي
هغه بدعت او باطل دی.

اتباع الرسول او درسول اللہ ﷺ

صحابہ

درسول اللہ ﷺ صاحبہ کرام رضی اللہ عنہم د
رسول اللہ ﷺ صاحبہ پہ اتباع کبنی دپر کلک و او درسول اللہ ﷺ
تابع داری نی پہ هر شے کبنی کو لکھ کر چی پہ حدیث کبنی
راجی :

«عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم
أنه أخذ خاتماً من ذهب فلبسه فأخذ الناس خواتيم الذهب
فقام النبي صلى الله عليه وسلم فقال : إنك كنتabis هذا الخاتم وإن
لنلبسه أبداً فنبد الناس خواتيمهم» رواة احمد
د عبد الله بن عمر رضي الله عنهما انه روايت دی چی رسول
الله صلى الله عليه وسلم د سرو زبرو یورہ کوتہ جوڑہ کرہ او پہ
لہس پی کرہ نو نور و خلکو هم د سرو زبرو کوتی جوڑی کرپی

نۇر سول اىلەھى صلى اىلەھى علیه وسلام پۇستە شواو وېي ويل چى: ما دا كوتە پە كوتە كەرى وە خوزە بە يې نۇر ھېتىخىلە پە كوتە نە كەرىم نۇكوتە يې وغۇرخۇلە خەلکو ھەم خىپلى كۆق وغۇرچۇلۇ
ھەمان نىڭە بل سروايىت كىنىي راڭىي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبي صلى اىلەھى علیه وسلام

قال:

لا يمنعن رجل أهله آن يأتوا المساجد فقال ابن عبد الله
بن عمر فلن نمنعهن فقال عبد الله: أحد ثلك عن رسول الله
صلى اىلەھى علیه وسلام وتقوله هذا قال فما كلامه عبد الله حتى
مات. رواه أحمد.

د مجاهد نە سروايىت دى:

ھەفە د عبد الله بن عمر رضى الله عنھما نە سروايىت كىرى چى نبى
كىرىي صلى اىلەھى علیه وسلام ويلى دى: يۈرسى دى خېلە بىشىھە
ددى نە منع كوي چى جوماتۇنۇتە لازىمى شى نۇ د عبد الله
بن عمر رضى الله عنھما يۈرۈمى وويل: چى مۇنې بە يې منع كۈو
عبد الله بن عمر وويل چى نە درتە د رسول اىلەھى صلى اىلەھى علیه
وسلام حديث بىانوم او تە دا خبرە كوى. مجاهد ويلى چى عبد الله
نە عمر خېل ھۇمى سە تە مرگە پۇرەپ خېرى وندى كىرى»
ھەمان نىڭە بل سروايىت كىنىي راڭىي:

عن سالم بن عبد الله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمره الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر : أرأيت ان كان ابـ نصي عنـهما وصنـعاـها رسول الله صلى الله عليه وسلم اـمر اـبي يـتـبعـ اـم اـمر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل اـمر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقد صنـعاـها رسول الله صلى الله عليه وسلم . روا المترمى .

دـسـالـمـ بـنـ عـبـدـ الـلـهـ نـهـ رـوـاـيـتـ دـىـ هـغـهـ وـايـچـ چـ ماـ دـيـوـهـ شـامـىـ سـرـىـ نـهـ وـاوـرـيـدـلـ چـ دـ عـبـدـ الـلـهـ بـنـ عـمـرـ خـخـهـ يـهـ دـ حـجـ پـهـ هـرـخـوـيـ دـ عـرـىـ پـوـبـسـتـنـهـ کـوـلـهـ عبد الله بن عمر وـوـيلـ چـ دـاـکـارـ حـلـالـ دـىـ نـزـ هـغـهـ شـامـىـ وـوـيلـ چـ سـتـاـ پـلـاـرـ دـعـمـ،ـ خـوـ خـلـلـ وـرـخـنـهـ منـعـ کـوـلـ عبد الله بن عمر وـوـيلـ :ـ تـهـ مـاتـهـ دـاـوـاـيـهـ چـ چـ کـهـ زـمـاـپـلـاـرـ بـتـرـیـ منـعـهـ کـرـیـ وـیـ اوـرـسـوـلـ اللهـ صـلـیـ اللهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ دـاـکـرـیـ وـیـ .ـ نـوـزـمـاـپـلـاـرـ تـاـبـعـدـاـرـیـ بـهـ کـهـ زـمـاـپـلـاـرـ تـاـبـعـدـاـرـیـ بـهـ کـهـ دـرـسـوـلـ اللهـ صـلـیـ اللهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ .ـ

هـغـهـ سـرـپـیـ وـوـيلـ بـلـکـیـ دـرـسـوـلـ اللهـ صـلـیـ اللهـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ دـحـکـمـ تـاـبـعـدـاـرـیـ بـهـ کـهـ زـمـاـپـلـاـرـ تـاـبـعـدـاـرـیـ بـهـ کـهـ زـمـاـپـلـاـرـ عـلـیـهـ وـسـلـمـ دـاـکـارـ کـرـیـ دـىـ .ـ

نو عبد الله بن عمر رضي الله عنهما د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حدیث په مقابله کښې د خپل پلار عمر رضي الله عنه خبره وند منله - افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حدیث په مقابله کښې د بنهو متلوته، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او د اسې نور بې دليله خبرې او اقوال مني او احاديث پرېب دي.

همهار شکه بل روایت کښې راجی:

عن سعید بن جبیر

عن عبد الله بن مغفل انه كان جالساً إلى جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهى عنها وقال ، إنها لاتصييد صيداً ولا تنكى عدواً وإنها تكسر السن وتفقد العين « قال : فعاد ابن أخيه يخزف فقال : أخذت أثاث رسول الله صلى الله عليه وسلم نهى عنها ثم عدت تخذل لأكلمك أبداً » - رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبد الله بن مغفل نه روایت کړي چې د هغه خواته د هغه وراړه ناست ټنفيوه وره ګیټکۍ (شکه) یې ګوزار کړې نو عبد الله بن مغفل منع کړ او وړته یې وویل چې رسول الله صلى الله عليه وسلم له دی نه منع کړي او وویل یې دي : چې دا د وړی ګیټکۍ ګوزار نه بشکار ڪووی او نه دېمن

منع کوی بلکی داغابن ماتوی او سترگه را او باسی» سعید
وایی چې د عبد الله و مراد بیا دا گوزارونه شروع کړل نو عبده
فرته وویل چې نړة تاته حدیث وايم چې رسول الله صلی الله
علیه وسلم دا ټاکار منع کړی دی او ته بیا گوزارونه کوی؟
زه به تاسره هېڅکله خبرې ونه ګرم.
حمدار نګه بل سروايت کښې راخي:

عن زيد بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت على النبي صلی الله عليه وسلم
وعلى ازار يتحقق فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال
ان كنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازارى الى نصف السا
قين فلم متزل ازارته حتى مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبد الله بن عمر رهفی الله عنہ ذہن سروايت کوی
ھفه وایی چې نړة رسول الله صلی الله عليه وسلم با ندی و نتوی
او ز مایلونک ټپی بنسکته ځائکیده نور رسول الله صلی الله علیه وسلم
وویل چې د اڅوک دی؟ ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر
ھفه و فرمايل چې که ته د الله بنده یې لغونک (پرتوک) دی
اوچت کړه نو ما خپل پرتوک د پښتو یو نیماي پوراې اوچت
ګر - زید وایی چې د عبد الله پرتوک که تمرگه پوراې اوچت

نو صحابه کرام نه مونې د ملايائو او ياموا مو په خېرنه چې
 چې کله ورته حدیث وویل شي نوهبېخ پروپری
 نه کوي بلکې ما پېر د اسې خلک لیدلی چې خانته د عسلم
 فسبت کوي او لویه د معوه لري خوکله چې ورته د غه
 هنک حدیث ویل شوی نکه عبد الله بن عمر ته چې وویل
 شو نوهبېخ پروايې نه ده کړي بلکې استهزاء پېکړي ده
 وقد جربنا بذلك مراراً -

د عبد الله بن عباس نه چا د یوی مسئلي په باره کښې پوښتنه وکړه
 نو عبد الله ورته په حدیث جواب وړکړ هغه سره وویل چې عمر
 او ابوبکر د اسې ویلی دي نو عبد الله بن عباس په غوشه
 شو او وې ویل:

یوشک ان تنزل عليکم حجارة من السماء اقول قال
 رسول الله صلی الله عليه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر

تفسیر أضواء البيان ج ٥٦ - ٧ -

مجموع فتاوی شیخ الاسلام ج ١٥ - ٣٠ -

نبدي ده چې په تاسود آسمان نه ته بېخ را وورېنې زړه
 وايم چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د اسې ویلی او تاسو
 وايې چې عمر او ابوبکر د اسې ویلی دي » -

نو صحابه د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

ررضی اللہ عنہما قول داسپی بد کامنہ چې ورته یې وویل
 آسمان نه به در باندې تېبی نازل شي - نوکه عبد اللہ
 بن عباس چبرته اوس ژوندې واي او من مونب دا لارندا مقلدې
 یې لیدلې واي نفحه به یې ورته ویل چې دوې ده پېږي
 فقیر او امام خبره په حدیث مخکنې کوي .
هلارنگه په بل روایت کښې ساختی :

عن یعنی الحنظلیة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: نعم الرجل خريم الاسدی لولا طول جمته و اسباب
 ازاره فبلغ ذلك خديما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها
 شعرة الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه .

رواہ احمد .

ابن حنظلیه منه روایت دی هغه واي چې رسول الله صلى
 الله عليه وسلم وفمايل :

خریم اسدی دېر بنی سرپی دی خوکه د سر ویستان
 یې دېر او بن ده نه واي او پرتوک یې دکیتکیوں نه بشکته نه واي
 نو دا خبره خرمیم ته ورسیده نو هغه قیچی لواخیسته
 او ویستانیېد غوره ونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوکی یې
 د پینډیو نیما یې پورې پورته کړه .

بل روایت کښې ساختی :

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الحباء خير كله او ان الحباء خير كله فقال بشير بن كعب ان النجدة بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة و وقار بله عزوجل ومنه ضعف افاعا و عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مررتين او ثلاثة فغضب عمران حتى احمر عيشه وقال أحد ثنا عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب

روااه احمد

حصين
عمران بن نفر رواية دى هغه وايچي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلی دی چې حیا تول خیر دی او پابې شکه حیا تول خیر دی نوبشير بن کعب و ویل مونب پې خینوکتابونو او پا حکم کنی لیدلی دی چې حینی دھیان نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او خینی ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وايده او بشیر بیا خپله خبره و سکره تردی چې دا خبره ئی دوه ياد ری خل و سکره نو عمران داسې پې غصه شو چې ستر ئگى في سری شوی او دوئي ویل چې زه درته رسول الله صلى الله عليه وسلم حدیث بیا نوم او ته پکنی دكتابونو خبرې سکوي ؟

در رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خذرو وسته

د هېچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه پچی مخکبni مویادونو ڪرہ اباللہ تعالیٰ په خپلو
بند کانو خپل اطاعت فرض کریدی او بیانی دخپل رسول
محمد صلی اللہ علیہ وسلم اطاعت فرض کریدی در رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم خذرو وسته د هېچا اطاعت په موږ فرض
ندي بلکی ده رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم په مقابل کښی چاد بل
هر چا خبره ومنله نو هغه گمراه شو او د امراو اطاعت هم
داللہ تعالیٰ او د هغه در رسول صلی اللہ علیہ وسلم د اطاعت
لامدی دی او د اللہ په معصیت کښی د هغوي اطاعت نشته
بلکی که داللہ په معصیت یعنی امر کاوه بیانی نه مثل فرض دي
په حدیث ڪښی رائجی :

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسى ثم اتبعتموه
وتركتموف لضلالكم . . . الحديث . رواه احمد
«عبد الله بن ثابت نه روايت دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم
فرمایلی دی : قسم دی په هفه ذات چي دمحمد نفس دھفه
په لاس کښی دی که موسى عليه السلام تاسی ته رانځی او بیا
مود هفه تابعه اړی و ګړه او زه مو پرېښودم نواړو مردو
به کمراه شئ؟ » .

نود موسى عليه السلام تابعه اړی سره لدی چي هفه
پېغمبر ټکن در رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښی دھفه
منل ګمرا هي ده نوافسوس دھف مقلد ینو په حال چي در رسول
الله صلى الله عليه وسلم صحیح حدیث و مرتبه و رسپنی او بیا دمذهب
تقلید ڪوي او هغه حدیث نزمهني نوايادا به ګمراه نوي
بلکې د اتر تولو لوی ټکمراه دی .

همدار نکه حدیث کښی رانځی :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لا تسأوا أهل الكتاب عن شيء فلما هم لـن يهدـونـكـمـ وـقـدـ
ضلـواـ فـاـنـكـمـ إـمـأـنـ تـصـدـقـواـ بـبـاطـلـ اوـ تـكـذـبـواـ بـجـعـقـ فـإـنـهـ لـوـكـانـ
موـسـىـ حـيـاـ بـيـنـ اـظـهـرـكـمـ مـاـحـلـهـ إـلـأـنـ يـتـبـعـنـ . رـوـاهـ اـحـدـ

دجاپون عبد الله رضوی عنہ نسروایت دی هغه واچیچی
رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی :

دائل کتابونه دهیچ شی پوسبنتنه مکوئی حکمچی هفوی
هېشکله تاسوته سمه لاره نشي بندولی او هفوی گمراه شوی
دی حکمچی یا به تاسود باطل تصدیق وکرئ او یا به دحق
تکذیب و کرئ . او که موسی علیه السلام ژروندي وای
ستاسو منیچ کبئی نزهغه ته بل خه روا نه وغیر لدی
چی زما تابعداری و کری ۰

او بل روایت کبئی رائچی چی رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی:
وَالَّذِي نَفْسُكُمْ بَيْدَهُ لَوْبَدَ الْكَمْ مُوسَى فَاتَّبَعَتْهُ
وَتَرَكَمَوْفِي لِضَلَالِهِمْ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ وَلَوْ كَانَ حَيَا وَدَرَكَ
نَبُوَتِي لَا تَبْعَنِي ۝ رواه الدارمي من حديث جابر
۰ قسم دی په هغه ذات چی د محمد نفنس د هغه په لاس
کبئی دی که موسی علیه السلام تاسوته را سبکاره شی او د
هغه تابعداری مووکره او زه مو پر بندوم نودسمی لارې نه
برې لارې شی، او که موسی علیه السلام ژروندي وای او زما
نبومت یی میند لای وای نوار و مرو به یی زما تابعداری کړی؟
نو موسی علیه السلام چی پېغمبر و که ژروندي وای
هغه تربه در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم د بعثت خنہ و روسته د
دبل چا اطاعت روانه گو نوبل چا ته به خنل رواشی -

دقیلید رد

داتباع الرسول په مخکنې د پر زیارات خشندهونه دی مخکنې
 ټول نصوص چې د اتباع په هکل، ذکر شود تقلید رده هم
 پکښي و شو لکن د زیارات وضاحت او تائید لپاره به زه د
 لوستونکولپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی و کرم او
 پیا به د نصوصو په رنځای او د علماء د اقوالو په تائید د تقلید
 رد و راندې ڪرم ، که هم مومنه اللہ تعالی په قرآنی
 نصوص او نبوی احادیثو سره د بیل هر قسم استدلال څخ
 مستغنى کړی یو ، خویواجې او یواجې د دلپاره به د علماء
 اقوال ذکر ڪرو چې خینو ناخبرو لوستونکو تو د اښکاره
 شي چې د اسئله زموږ د خانګه رأی او فکر نتیجه نده بلکې
 ټول حق پرست محققین علماء زموږ د دی کار و ان ملکري
 دی او د تقلید رد له دی کبله ضروري گشم چې د تقلید په
 سبب په اسلامي امت کښي لوی تفرق او زیارات شخري
 او اختلافات را مبنی ٿته شو یدي تردی چې خلک د قرآن او

منوی احادیثوشخن دېرلیوری شویدی دا ئەمە کراموبىه
 هكىله دومره غلو او زياق شروع شویدى چې د هغۇي اقوال
 بلکى د هغۇي خەنە لاندى د نوروز ياتو خلکوا قوال د قرآن
 او حديث پەخای استعمالېزى او داسىي استدال پرى
 بى يول كېرىي چې تەبەۋائى دوغە اقوال اسمانى وسى دە عام
 خلک د دىن سەرە دومرنە نا آشتاشویدى چې د يوھ مەتل او قرآن
 تر منع ياد يوھ شعر او حديث تر منع ياد فقاۋىدا قوالو او
 نصوصو تر منع ھېنج تەيزىشته بلکى كە چېرتە يۈچا تەپە دىنى
 مسئىلە كېنىي يو قرآنى ايت يانبوى حديث بىان شى نوهىفە
 بە سەددىتى دەپى پە مقابلە كېنىي د يوھ عالم قول يَا د
 عبد الرحمن بابا يو شعر پېش كېرى . عوام خولاخە چې
 دېر علماء مونىن داسىي ليديلى دى چې كله وررتە يو حديث وويل
 شى نوهىفە پە دېرغىضىب سەرە د حديث د نە مەتلولپارە
 دخلکواراء او اقوال و راندى سكىري نومونى حيران يو
 چې دوى پىدى نەپوھىپىي چې د نص پە مقابلە كېنىي نورىشە
 دليل نشى كېداي او كە سەرە د پوھى داسىي كوي :
 ۋان كىت لاتدرەي فتىڭ مصىبە

و بان كىت تىدرەي فالمصىبە أعظم
 كە متپوھىپى او داسىي كوي نو داھم يو مصىبەت دى او كە
 پوھىپى او سەرە د پوھى داسىي كوي نوبىا خود بېلوي مصىبەت
 دى .

د تقلید لغوی معنی :

تقلید د تعییل د باب خنہ مصدر دی او د «قلادة» د مادی خنہ اخیستل شویدی ، قلادة هغه غارکه او غر وندی ته ویل کپنی چې د حنادر او چار پایانو په غاره کښی اچول کپنی نو تقلید په لغت کښی غر وندی په غاره کښی اچلو ته وانی لکه د حد یشو په کتابونو کښی «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الابل» را چې یعنی د جح په مناسکو کښی هغه د هدیي خارو ی په غاره کښی غارکه اچول او غر وندی اچول .

د تقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښی دیو چا خبره بې دليله منلوته وانی ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی دا سی را نقلوي «التقلید معناه في الشرع الرجوع إلى قول لاجهة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه

د تقلید معنی په اصطلاح کښې دا ده چې یوداسي قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکي ته پری دليله وى او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وايچې دليل پری ثابت وى» ملا على قارسی حنفی په خپل کتاب شرح قصیده امالي طبیعه دهلي کښې لیکي.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكانه لقبوله جعله قلادة في عنقه»

«تقليد د بل چاهبره مثل دي بي دليله، نفدا ددى دقبول له کيله داسي شو لکچهدا خبره يې یوه غاره که او غروندې کړ او په خپله غاره کښې يې واچاوه» همداز نګه مسلم الشبوت کښې ساخې: «التقليد العمل بقول الغير من غير حجة».

«تقليد د بل چا په خبره بي دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاچب د تقلید معنی داسي کوي:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة». مختصر ابن حاچب تقلید دی سته وايچې ته د بل چا په خبره بي دليله عمل وکړي.

همداز نګه.

تقليد ته علم نه ويں ڪېږي او مقلد ته عالم نه ويں ټکي

لکه چې امام ابن قیم رحمه اللہ علماوخته دا قول را نقلوي:
 «أجمع الناس على أن المقلد ليس معدوداً من أهل العلم
 وأن العلم معرفة الحق بدليله». اعلام الموقعين ص ۱۷
 «خلکو پدي اجماع کړيد چې مقلد په علاماً کښي نه شمېرول
 کېښي اعلم د حق معرفت دی په خپل دليل باندي».
 په قرآن کريم کښي داسې آيتونه د ہر ذیات دی چې علاماء په
 هېڅي باندي د تقلید په ره کښي استدلال کوي،
 الله تعالى فرمائی: اخْتَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ ارْبَابًا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ الْآية ۴ (التوبه - ۳۱)
 ګوی (مشرکانو) خپل علاماء او پیران په سربوبیت نیولی
 دالله نه سوا ۴.

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم خنځ
 واور پده نو ده په تفسیر کښي في ذرسول الله صلی اللہ علیہ وسلم
 خنځ پوښتنه و کړو چې موږ خوئي عبادت ندی کړي
 نور رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم و رته و فرمایل:
 «أليس يحرمون ما أحل اللہ فتحعرونہ ويحلون ما حرم اللہ
 فتحلونه»

ایداسي نه ووچې هغوي به هغه خه حرام کړه چې الله
 حلal کړي وو نو تاسوبه حرام ګڼل او هغوي به هغه خه حلال

کرل چې اللہ حرام کړی ټښو تا سو به حلال چې نهيل ؟.
 عدی بن حاتم وویل چې همدلسي و «نفر سوں اللہ صلی
 اللہ علیه وسلم و مرته وویل :
 «فتلك عبادتهم» - «همدا د هغوي عبادت ټو -
 رواه احمد والترمذی .

نړد دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراو د خپلوعملاءو
 بې د لیله تقليید کړي ټو او همدغه تقليید شرك دی او
 کوم مقلد چې د چا تقليید کړی هغه یې په ربوبیت ونیو .
 او اللہ تعالیٰ فرمائی :

وَكَذِلِكَ مَا أَذْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ مَنْزِلَتِ الْأَقْوَانِ
 مُتَرْفَهَا آتَاهَا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ أَثَارِهِمْ
 مُفْتَدِرُونَ» سورۃ زخرف ۳۶ -

«او هدرا نکه موښ تا نه مخکنې په هېڅ یوه کلی کښې ویره ونکی
 ندی لېږدې مګر هفو عیاشو خلکو ویل چې موښ خپل پلاران
 په یوه دین موندلى دی او موښ د هفرو د قدمونو پسې اقتلا
 ڪوو» او د پلارانو تابداري یې بې د لیله د وحی په
 مقابل کښې ڪوله .

او اللہ تعالیٰ فرمائی :
 إِذْ تَبَرَّأَ الظَّالِمُونَ التَّشِيعُوا مِنَ الظَّالِمِينَ التَّبَعُوا وَرَأَلُوا العَذَابَ

وَتَقْطَعُتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِينَ التَّبَعُوا إِنَّ
لَنَا كُرَّةٌ فَنَتَبَرَّ أَمِنْهُمْ كَمَا شَاءَ وَإِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهُمُ اللَّهُ
أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ

سورة البقرة - ١٦٦ - ١٦٧

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تا بعد ازاري یې شوي
ده د هفو کسانو نه چې د دوى تابعه ازاري یې کړیده او عذاب
و ګوره او تهوله و سيلی پري ختمي شي . او هغه کسان به
دوايې چې د نوره و تابعه ازاري یې کړیده کاش چې موښه یو خل
دinya ته واپس شوی واى نو د دوى (مشرانو) خخه به د اسي
بیزار شولکه چې موښ نه بیزار شوی دی هیدار نکه الله
دوی ته خپل عملونه ور بنايې چې په دوى باندې به افسوس
وی او د دوى به دا ور خخه نه و ځی » .

او اهلله تعالى فرمائی :

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ يَعَاوَلُوا إِلَى مَا لَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ أَبَأْتَنَا أَوْلَوْ كَانَ أَبَأْتُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ»

سورة المائدۃ - ٤٠

او کله چې دوى نه وویل شي چې مارشی هغه کتاب نه
چې الله را للهې لی او رسول نه نو وايې چې موښ نه هغه خه

بس دیچی خپل پلامان موپری موندلی دی. اگرکه ددوى پلامان په هېڅ شي من پوھېنې او نه په هدایت دي» او الله تعالی فرمائی:

وَقَالُوا رَبُّنَا إِنَّا أَطْعَنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءِنَا فَأَضْلَلُنَا السَّيِّلَةُ

سورة الاحزاب ٦٧

او دبه وايچي اي سبه مونږ د خپلو سردارانو او لويانو منلي و نومونې خنه يې سمه لاره ورکه کړيوه» علامه شنقيطي ددي ايت لاندې ليکي:

ومثل هذافي القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتيم العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر أولئك من الإحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر أحد هما وإنما وقع التشبيه بين التقليديين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل مكروه قلدا آخر فأذنب وقلدا آخر فمسألة دنياه فأخذوا وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة ۰

تفسير اضواء البيان ص ٤٩١ - ٤٩٢

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدې په قرآن
کريم کښي د ډره زياته ده ۰

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دليل نیولي دی او

د هغه مخکنیوکفر علاماء پدی ا يتونو دلیل نیولو خن ندی منعه
ڪپري ڇڪچي تشبیه پدی کبنی نده چي یو کافر او بل
مسلمان دی بلکي تشبیه د هغه مقلدینو په منع کبنی واقع
شو پد چي د خپل مشربی دليله مثل کوي ، او دا داسی ده لکه
يو سري تقلیدو ڪپري نو کافر شي بل تقلیدو ڪپري
گناهکارشی او بل د دنيا پايد کار کبنی تقلیدو ڪپري نو هفه د
صحیح طریقی خن خطاشی نو دا هر یو په بی دليله تقلید
باندی ملامت دی .

تقلید کله شروع شو

رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چی کومو پیر پوت خیرالقرون ویلى
دی یعنی په اولنیو دری پیر پوکبئی تقلید هیچ وجود نه لاره
بلکی دینی مسائل بد قرآن او احادیث شخنده زده کېدل او په
ھفی بە عمل کېد دکوم عالم خنډ بېچی چادکومي مسئلی په
ھكله پوسنتنه وکړه نو هغه بد کتاب الله او سنته رسول
(قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو
رأیو پسی تلل نهؤ .

محمد دهلوی شاه ولی الله وائی :

ماعلم ان الناس كانوا
قبل المائة الرابعة غير متعين على
التقليد الحال من مذهب واحد يعينه،

ججه الله البالفة ص ۳۴۳

”پوه شاه چې د خلوره صدیه منځنکښی خلک د یوه
خاص مذهب په تقلید باندی نزوورا ټول شوي .“

همدار نگه شاه ولی هله په خپلہ رساله ادنیفاص میک
کبئی لیکی :

ا علم ان الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتماعين

على التقليد لهذا واحد بعيته .

پوه شه چې په اوله او دو همه هجري پېړی کښی خلک

دیوه شخص په تقليد را تول نزوو .

شيخ خجندی وابی :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكأنوا لا يقلدون إلا أصحاب

الشرع صلو علیه سلام وقد صح أجمع الصحابية التابعين

رتابعهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من

هذا يقصد انسان إلى قول بعيته فمن اختبأ جميع أقوال

أبي حنيفة أو جميع أقوال مالك أو أقوال الشافعى أو جميع

أقوال أحمد وغيرهم ولم يعتمد على ماجده في الكتاب

والسنة فقد خالى أجماع الأمة كلها واتبع غير سهل

المؤمنين . هدية السلطان صلا

سلف صالحین دا تقليد نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول

الله صلو علیه سلام حتی غیر د بل چا تقليد یه کاوه او د سلف صالحین

یعنی صحابه و تابعین او تتبع تابعین او اجماع صحيح ثابتته ده چې

هغوى دا کار منع کاوه چې یوانسان یواحی دیوه شخص قول

پسی سروان وی نوچا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل
 یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول
 اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې
 د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتمادونه
 کړچې په کتاب او سنت (قرآن او حديثو) کتبې راغلې
 دي - نزدunge شخص د ټول امت د اجماع خنځ غخالفت وکړے
 او د مؤمنانوونه پرته د بلې لارې تابعه اړۍ ټول او د
 مئمنانوونه پرته د بلې لارې تابعه اړۍ ټول او د

علامه جعندی لیکي:

وهنه المذاهب امور مبتدعة حدثت بعد القرن الثلاثة.

هديت السلطان من

او د المذاهب د بدعت کارونه دی چې درسي صديقو
 (پيريو) خنځه فرسنه پېډا شوي دي.
 امام ابن قيم رحمه الله د تقلید او مقلد یعنې هکله
 داسي واي:

وانما حدثت هذه المبدعة في القرن الرابع المذموم
 على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم ، فالملحدون لم يتبوا
 في جميع ما قالوه ببيهون به الفرج والدماء والاموال ويحرمونها
 ولا يدرؤن بذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم
 بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله مala

يعلم انه لم يكن على شيء .

اعلام الموقعين ص ١٨٩

داد تقلید بدعت خلور می صدی چه راسوو الله صلی الله عليه وسلم ورنند بد ه پېړه ویلی د دی څنګه وروسته پېډا شوی نز مقلندين د خپلومشراون په ټولو اقوالو فرجونه (د بختو عورتونه) او ویني او مالوته سواکوي، او نارساکوي او پدېږي نه پوهېږي چه د اخربه صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونز سره په یو لوی خطر کښي واقع شوی دي. او دوی لپاره د الله په نځ کښي د ہر سخت مقام دی چا چه په الله هغه خله ویل چه پرې نه پوهېده بیا به په دی پوهه شي چه موښ په هېڅ دليل نه و ».
علامه شنقطي په خپل تفسیر اضواء البيان کښي

لیکن:

فتقلید العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى
خلاف ذلك فليعيّن لنا رجلاً واحداً من القرن الثالثة
الاول التزم مذهب سهل واحد معين ولن يستطيع ذلك
أبداً لأنّه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص ٤٨٨ - ٤٨٩

ديوه معلوم او تاکلى عالم تقلید کون د خلوره قرن

د بداعاتو خنه دی اوکه خوک د دی خلاف دعوه لری نومونه
 ته دی درسی او لنسیو هجری پیرپیونه یو سری ساپه گوته
 ڪری چې هغه دیوه بتا ڪلی سرپی د مذهب تقليید په ځان
 لازم کړی وی، او د اکار هېڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې
 هېڅ شوی نه دی ۷۴.

همدارنګه نور دې زیارات علماء لیکي چې تقليید یوبنعت
 دی چې د خېرالقرون خخنه وروسته پېدا شوی دی نوزه
 د هغه مقلديتو خخنه پوښتنه کوم چې هفوی دین په څلوره
 مذهبونو کښې محصور او محدود ګښې او د یوه تابعه داري
 اسلام ګښې بلکې د اوستنی نرماني حَيْنَوْ مقلديتو دا هم
 لیکلې دی چې «بې مذهبه دله مسلما ن ځیدای شي» تو
 زه ورته وايم چې د دغه مذهبونو د پېدا کېدو نه مخکښې
 او در رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته
 خلک د چا په مذهب ټه آیا هفوی مسلمانان ټ اوکه نه
 صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین د چا په مذهب ټه آیا
 هفوی مسلمانان ټ اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقليید
 ڪوی هغه د چا په مذهب ټه؟ د هغه پلاس د چا په
 مذهب ټه آیا د ته ستا امام او د هغه پلاس مسلمانان ټ اوکه
 نه؟ که د دی ټولو سوالونو خواب دا وی چې دغه خلک

تول مسلمانان و نوبیاتا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم
 جرأت سره په دغه تولو مخکنیو او وروستنیو خلکو
 ولکوله ایا د الله نه نه ویرینی ؟ آیا په قبر کښې به تا
 خخه دا پونښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وي ایا د
 قیامت په ورځ به تاخنه دا پونښتنه ګېږي چې تا ولی د
 فلاپ امام خبره نه وه منلى ؟ او که تاخنه به دا پونښتنه
 ګېږي چې آیا تا د الله تعالی او د هغه درسول صلی الله علیم
 وسلم خبره منلى وه او که نه ؟ ضرور به داسې یوه ورځ
 راځۍ چې ته اوستا پېڅېر نور د ډر لړاندہ مقلدین به د الله
 په غن کښې ولاره وي او الله تعالی یه درته ولی چې په
 کوم دلیل دی حلال او حرام جو پکړي ؟ په کوم دلیل
 دی دیوه غېر معصوم خبره منلى وه ؟ او په کوم دلیل
 دی دغه غېر معصوم دربویت او رسالت درجې ته
 سه قولای و ؟ ولی دی نرماد در لېږل شوی رسول خبره
 نه وه منلى ؟ ایاماتاته نه ویلی چې : «مَا أَتَاكُمْ مِّنَ الرَّحْمَةِ
 فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَأَنْتُهُوَا» آیاماتا سوته نه ویلی
 چې »لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسْوَةٌ حَسَنَةٌ» .

نو راشه ای مقلد او سن دی وخت دی الله خخه دخپلو
 تېرو اعمالو مغفت و غواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

اویواخی دا هله تعالیٰ کتّا او د هفه درالپېلی شوی اخري رسول محمد صلی اللہ علیہ وسلم د احادیث پیروی و سکره او د فلان او فلان خبری پرپېن ده د هفه و رئیخی خنہ مخکبندی د ھان د خلاصه په فکر کښی شه چې هلتنه به بیانه د نیاته را تل وي او نه به بیا پینه جانی خه فائده لوري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعين کښی د خلور می صدحه په هکله داسې وايی:

«وَكَانَ دِينُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَجَلُ فِي صَدْرِهِمْ، وَأَعْظَمُ فِي نُفُوسِهِمْ، مَنْ أَنْ يَقْدِمْ مَوْاعِلِهِ رَأِيًّاً أَوْ مَعْقُولاً أَوْ تَقْليِدًا أَوْ قِيَاسًاً .»

اعلام الموقعين چې ۱-

د هغه په سینو کښی د اهله تعالیٰ د دین دهی نه د پېر لور مقام او او د هفوی په زرسولو کښی د دی نه د پېر لوي و چې په دی دین با مندی رایه، عقلی امور، تعلید او یا قیاس مخکبندی کړی .

نود دسی نه معلومه شو هېټی تر خلور می صدی پورې
تعلید نه بلکه امام ابن قیم د خلور می صدی د علماء د
اتباعو د اولني پړلاؤ په هکله هم داسې وايی:
«زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

یسیرون مع الحق آین سارت رکا شبهه، «اعلام الموقعين ج ۱-۲»
 «بغفوی د سرو لپاره د مذ هبی تعصب خنہ حنان ساته
 او د جمعت او د لیل سره ولاره و د حق سپریم ب پچی هرخوا
 ته روافی وی هفوی به هماغه لور ته تلل»
 یعنی دا به یې نه ویل چې نرما امام او مقتدا دا سې
 ویلی دی نوزه به همدا منم او د بل چا به نه منم اکر
 چې د بل چا خبره د جمعت او د لیل په اساس حق
 وی بلکه هر چا به چې ورته حق و ویل هفر به یې هنل
 دا سې نه و لکه نرمونب د زمانی مقلدین چې حق ورته خرگند
 شي او خپله پرې هم اعتراف و کری لکن مذهبی تعصب پرې
 دو مره غالب وی چې هفر حقه خبره نه منی او هفر د مذهب
 خبره یې تینګه ڪری وی. د مثال په توګه به زه تاسو
 ته د حنفی هذهب د یوه متتعصب مقلد خبره را نقل کرم:
 محمود حسن بن ذوالفقار علی الديوبندی په ترمذی
 بازدې تقریر لیکلی دی په هفر کښې یوه مسئله دا ده چې:
 عبد الله بن عمر وايی رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمایلی دی:

«البيان بالخيار مالم يتقرقا» رواه البخارى ومسلم وابو
 داؤد والترمذى والله يحفظ له.

اخيستونگي او خرخونگي ترهفه پورې خيار لري چې تر
شو جدا شوي نه وى».

پدي کبني اختلف دی امام احمد ، امام شافعی او عام
محدثين واي چې د دی تفرق څنه مراد تفرق بالآبدان دی
يعني بايع او مشتري ترهفه پورې افتیار لري ترڅو
چې د هغه ځای څنه تللي نه وى. او ابوحنینه واي د دی
تفرق څنه مراد تفرق بالکلام دی يعني کله چې بايع وویل
چې ما په تاخري سکري او مشتري وویل چې ما اهنيستي نو
بيا افتیار نه لري.

د دی حدیث ساوي عبد الله بن عمر رضي الله عنهما
د عمل څنه د محدثينو د مذهب تاميد ڪېږي ځکه چې هغه
ید کله څه شي واخيست او یا به یې خرڅ کړن تو هغه ځای
څنه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شي نکه د اعمل
په امام ترمذی په ۳۳۳ کبني ذکر کړي دی. هدارنکه نور
و پر زيات احاديث په دی دلالت کوي چې مراد د تفرق
څنه تفرق با لآبدان دی. او عجیبه خبره خودا ده چې
د احتافو دا مذهب دی چې ساوي کله دروايت څخه خلاف
و کړي نو د هغه ساوي به عمل اخيستل ڪېږي. او ساوي
چې د کوم حدیث بر وايت کړي دی هغه به پرسپوول کېږي

او دا اصل هم غلط دی ځکه چې موین د رسول الله صلی
دلله علیه وسلم په اتابع مأمور یو نه دبل چا په اتابع.
او د هدی فاسد اصل په اساس اهنافو د ټیرو
زیاتو احادیثو خلاف ڪپری دی چې د هندي ذکر او س
د بحث څخه موین لیری کوي.

لکن د دی سره هم پدې ځای کښی اهنافو
د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنہما د عمل
خلاف ڪپری دی . نو محمود حسن د یوبندی پدې
حدیث با ندی د ټپه بحث نه وروسته د اسی یکي:
«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و
خالف أبوحنينية فيه الجمهور وكثيراً من الناس من
المتقدرين والمتاخرين صنفوا رسائل في تردید مذهب
في هذه المسئلة ورجع مولانا مشاه ولی الله المحدث دھلوی
قدس سره في رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث

والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يتبع مذهب و قال
: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعی في هذه المسألة
ونحن مقلدون يجب علينا تقليل امامتنا إلى حنینية». تقرير
الترمذی - لمحمد حسن الديوبندی ص ۳۵ مل ۳ «حاصل
دادی چې د خیار مسئلة د ټیرو مهموم سائلو څخه ده

او ابوحنیفة پدی کبئی ڏجمهور و علماء او د مخکنیو او
وسوستینیو ډپرو خلکو خلاف سعی او پدی مسئله کبئی
مخکنیو او ورسوستینیو ډپرو علماء د ابوحنیفة د مذهب
په خلاف او تردید کبئی ډپرسی رسالی لیکی دی. او محدث
دملوی شاه ولی الله هم پچلور رسائلو کبئی د احادیث او
خصوصوله امله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او دارنکه
زمونبند استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی
او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله
کبئی ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او
مونږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی..

نو دا خومره د افسوس خبره ده چې یو سری

احادیث او نصوص، حق او انصاف پر پن دی
او د مذهب پسی جی که دارنکه تقلید شرک نه وی نو اختر شرک
به خه وی ..

او د دی تقلید د منض سبب او علت دا دی چې د
قرآن او حدیثو څخه دغه علماء خلک لیری کړی دی د فقهاء
اقوال او دیوانان فلسفی یې دین چهنهای او قرآن او حدیث
یې شاته غور څوی نو هدفی علماء ته یو حق پرست عالم
داسی وايی :

ا يَا عَلِمَاءَ الْهَنْدِ طَالِ بِقَاءُكُمْ
وَزَالَ بِفَضْلِ اللَّهِ عَنْكُمْ بَلَاءُكُمْ
رَجُوتُمْ بِعِلْمِ الْعُقْلِ فَوْزَسُاعَةً
وَأَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ يَخِيبَ رَجَائُكُمْ
فَلَاقَ تَصَانِيفَ الْأَثِيرِ هَذِهِ
وَلَا فِي اسْمَاتِ ابْنِ سِينَا شَفَاءُكُمْ
وَلَا طَلَعَتْ شَمْسُ الْهَدْيَى مِنْ مَطَاهِ
فَأَوْرَاقُهَا دِيْجُورُكُمْ لَأَضِياءُكُمْ
وَلَا كَانَ شَرْحُ الْمَدِيرِ لِلصَّدِيرِ شَلَاهَا
بَلْ ازْدَادَهُ فِي الصَّدِيرِ صَلَاهُكُمْ
وَبِإِغْرَافِ لَاضْهَرِ قِيَهَا إِذَا بَدَتْ
وَأَظْلَمَ مِنْهَا كَالْلِيَالِيَ ذَكَاءُكُمْ
وَسُلْمَكُمْ مَا يَفِيدُ تَسْفِلًا
لَيْسَ بِهِ نَحْوُ الْعَلَى ارْتِقاءُكُمْ
فَهَا عِلْمُكُمْ يَوْمَ الْمَعَادِ بِنَافِعٍ
فِيهَا وَيْلَتِي مَا ذَا يَكُونُ جَزَاءُكُمْ
أَحَدُ تَمَّ عِلْمَ الْكَفَرِ شَرِيعًا كَأَنَّهَا
فَلَاسْفَهَةُ الْبَيْوَنَانِ هُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُمْ

مرضتم فزد تمر علة فوق علة
تداووا بعلم الشع فهود واءكم
صحاب حديث المصطفى وحسانه
شفاء عجیب فلیزک منه داءکم

ترجمه:

ای دهند علمائ در پر وخته پوری ژوندی او سیه
او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیماری لیری شي
د عقل په علم باتدی دا خرت د نیکه بختی اميد لرجه، او
ویرېرم چې ستاسو د اميد به بر باد شی، نه د اثير په
تصانیفوکنې هدایت شتر، او نه د آبن سینا په بندیخانو
کېنې، د هدایت لمرد مطالعو خنه نه دی ختلی، د دی
كتابونو پانې تاڭلپاره تیاری دی او رهنا نده، «صدر شرحی
کېنې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کېنې له
دی فور هم درد زیات شو، گله چې دا کتابونه شمس بازه
ښکاره شي لوهېچ سرنا پکېنې نه وي، او دری نه هم د شپې
غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سلم کتاب نور
هم ړښکته ڪول کوي، او پوره تر خواته تاسو نشي پوره
ڪولاي، نود قیامت په وړچ دا ستاسو علم تاسو ترهېچ

فائده مرسوی، نوهای افسوس چی ستاسو به خه جزاء
وی، تاسود کفر علومونه شر عده جوړه کړی ده، داسې
ښکاری نکه چې دیونان فلاسفه ستاسو انبیاووی».

تاسونا جوړه شوی یاست او مرضو دموږ پرشوی دی، لو
د شرعی په علم دواه و کړی چې دا ستاسو دارو دی
درستونک الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث
یوه عجیبه شفا ده تو په همیځی دی ستاسو مرض لیری
شی.

خه عجیبه دارو یې روحی بیمارانوته و بشودل نړۍ
ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې
د خپلو روحی امراضو دارو و کړئ.



د تقلید سلف صالحینو، خلور و امامانو

او نهرو د امته علماء د اقوالو په تأیید

تولو سلف صالحینو، خلور و مشهور و امامانو او د اسلامی
امت نامتو علماء د تقلید سرد کړی دی چې د هغه ځیف
لقوال به د نفوون په شکل زه لوستونکو ته مانقل کړم.

په یوه روایت کښی راځی:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد إلا يؤخذ من قوله ويدع
غيرالنبي صلى الله عليه وسلم . رواه احمد
د عبد الله بن عباس رضي الله عنه روى له رواية في
چې نرمون نه هېڅ یوکس نشته مکر د هغه ځیف خبره به اخیت
کېږي او ځیفي به پرسی ہنرود کېنۍ غږ د نبی کریم صلى الله
علیه وسلم خنځه .

هیمار نعجه

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه روى:

لا يقلد أحدكم دينه رجالاً إن آمن آمن و ان كفر كفراً ناه
لا أسوة في الشر ، اعلام الموقعين ص ٣-٤ تفسير اضواء البيان ص ٥-٦
ستاسو یوکس دی په دین کښی دی یوه سره خنځه تقلید

نه کوی چې که هغه ايمان را وړئ نو دا هم ايمان را وړئ او که هغه کافر شو دا هم کافر ڪېږي ځکه چې په شرکی تا بعلاری نشته ۔ شیخ الاسلام ابن تیمیة وايی: وهو لد الأئمة الاربعة ضرر لهم عنهم قد نهوا الناس عن تقليلهم في كل ما يقتلونه بمجموع فتاوى ملک ۲۰ - دغه خلور امامان دی چې خلک په دهه خبره کښي د تقلید خنډ منع کړي دی ۱۴ - امام ابن قیم وايی ۱۵ -

وقد نهى الأئمة الاربعة عن تقليلهم وذمها من أخذ اقوالهم بغير حجة " اعلام الموقعين ۱۸-۳ " خلور و امامانو (ابوحنیفة، مالک، شافعی او احمد) دخپل تقلید خنډ خلک منع کړي دی او چاچې د هغرو اقوال په دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی ۱۶ -

علامه شنقيطي وايی :

اعلم أن الأئمة الاربعة رحمة الله متتفقون على منع تقليلهم التقليد الاعمى الذي يتغصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا اتباعاً لهم حقاً لما خالفوهم في تقليلهم الذي منعوا منه ونهوا عنه " تفسیر اضواء البيان ۵-۷ " .

و پوه شه چي خلور امامان رحهم الله د هغوي د تقليل
په منع متفق دی داسې ھروند تقليل چي گياني هغه متعصبين
خلك یې کوي او دا دعوه لري چي موږ ددي امامانو
تابعه دار یو، توکه د وسی د هغه امامانو په حقه تابعه
وای دوي بې د هغوي داسې خلاف نه ۋەكىرى چې
هغوي تقليل منع گرپى دى او دوي یې تقليل کويه.
امام ابو حنيفه وايى:

لاینبغى لمن لم یعرف دليلى ان یفتى بکلامى»
ججه الله البالفة ص۳۱.

لې چاته دامناسب ندي چې نه ما دليل یې نه وى پېژند
او ناما په خبره فتوی ورگىپى».

نو او سنى حنفيان دامامام ابو حنيفه د دى قول نه
مخالف دى ھكە چې د هغه دلائل دسته په ديرىخايو
كېنى معلوم نه وى او د هغه په مذهب فتوی ورگىو.
امام ابو حنيفه وايى:

اذا قلت قولًا وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولى لكتاب
الله.

كله چي ما ھكە خبره وکرپ او د الله دكتاب نه مخالفه
وھ تو ناما خبره د الله سكتاب لپاره پرېزد دى».

چا ورته وویل که در رسول الله صلی الله علیه وسلم قول
یې مخالف ۋۇ ؟

ھەن وویل :

ما ترکوا قولى لخباررسول صلی الله علیه وسلم .
« نى ما خبره در رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث
لپاره ھم پرېرىدى »

چا ورته وویل : کە د صحابە ۋ قول يې مخالف ۋۇ .

ھەن وویل :

۱۹

« اتىكوا قولى لقول الصحابة ». فتم المجيد ع هدية السلطان
نى ما قول د صحابە ۋ قول لپاره ھم پرېرىدى »

او د ھەن حنفیانو پە حال زیات افسوس دى چى صحیح
حدیث ورته در سېبىي خوبىا ھم د امام ابوحنیفه
خبره نە پرېرىدى ھەن ورته وايى چى ما پرېرىدى او
دوى وايى چى نە موثق بە تا نە پرین دو .

امام ابوحنیفه وايى :

« إِيَّاكُمْ وَالْقُولُ فِي دِينِ اللَّهِ تَعَالَى بِالرَّأْيِ وَعَلَيْكُمْ بِإِتَّابَعِ
السَّنَةِ فَنَنْ خَرِجَ عَنْهَا مُنْلٌ »

الميزان الکبرى للشعراني ص ۶۵

« تاسو خان و ساقىه د ائمە تعاولى پە دین كېنى د رأيي نە

او تاسو هر و مود سنت او اتباع و کری او خوک چی دستتو
خن ووت گمراه شو .

امام مالک وائی :

مامنا الاراد و مردود عليه بالاصاحب هذا القبر
صلی اللہ علیہ وسلم . . فتح العجید ص ۱۷

زمونز نه هیخ یوگس نشته مکر هفه باندی خپله
خبره بپرته واپس کپری او نه منل کپری غیرد
ددی قبر والا نه یعنی دینی کریم صلی اللہ علیہ وسلم قبر
تنهی اشاره و کری . .

امام مالک وائی :

انما انابشر أخطئ وأصيّب فانظروا في رأيي فكل ما
وافق الكتاب والسنّة فخذوه به وكل مالم يوافق
الكتاب والسنّة فاتركوه» تفسير أضواء البيان ص ۳۹ .
۷-۶

”بی شکه نزه بشريم کله خطاكېيم او كله
حق تەرسىپىم نۇزىم ما ساپىھ و گورىھ نۇماھرە ئايىھ
چى د قرآن او حديثو سره موافقه وە نۇ وائى خلىھ
او كومەچى د قرآن او حديثو سره هوافقه نزوه نۇ
پىرى يېپ بىدىھ . .

امام شافعی وائی :

مثـل الذـى يطلب العـلم بـلا جـهـة كـمـثـل حـاطـب لـيل يـحـلـ حـزمـة حـطـب وـفـيـه اـفـعـى تـلـدـغـه وـهـوـ لـاـيدـرـى».

اعـلامـ المـوقـعـين صـ١٨١
٣-٧

«دـهـقـه چـاـمـثـال چـيـ دـبـبـ دـلـيـلـه عـلـمـ طـلـبـ كـوـى دـ هـفـهـ چـاـ پـهـ شـانـ دـىـ چـيـ دـشـپـيـ خـاـشـالـكـ لـاـ تـولـوـيـ يـوـهـ هـيـدـهـ لـاـواـخـلـىـ اوـ پـهـ هـفـيـ كـبـنـيـ مـارـوـىـ هـفـهـ يـبـ وـچـيـچـيـ اوـ دـاـ پـرـبـيـ نـهـ پـوـهـيـزـيـ».
هدـلـارـ نـكـهـ وـائـيـ :

اـذـاـصـحـ الـحـدـيـثـ فـهـوـمـذـهـبـيـ»، تـفـسـيرـ اـضـنـاوـ الـبـيـانـ صـ١٩٥
كـلـهـ چـيـ حـدـيـثـ صـعـيـحـ ثـابـتـ شـوـنـوـهـدـاـزـلـمـدـهـبـ دـىـ».
هدـلـارـ نـكـهـ اـمـامـ شـافـعـيـ وـائـيـ :

أـجـمـعـ الـمـسـلـمـونـ عـلـىـ انـ مـنـ اـسـتـبـانـتـلـهـ سـنـةـ رـسـوـلـ اللـهـ
صـلـيـ اللـهـ عـلـيـهـ وـسـلـمـ لـمـ يـكـنـ لـهـ اـنـ يـدـعـهـ القـوـلـ اـحـدـمـنـ

الـنـاسـ» . اـعـلامـ المـوقـعـينـ لـدـبـنـ القـيـمـ صـ٧-٦

مـسـلـمـانـاـنـوـپـدـىـ اـجـمـاعـ کـرـپـدـهـيـ چـاـتـهـ دـرـسـوـلـ اللـهـ
صـلـيـ اللـهـ عـلـيـهـ سـنـتـ سـبـکـارـهـ شـوـنـوـهـفـهـ تـهـ دـارـوـانـدـهـ چـيـ دـغـهـ
سـنـتـ پـهـ خـلـكـوـكـبـنـيـ دـيـوـچـادـقـوـلـ لـهـ اـمـلـهـ پـرـپـنـ دـىـ» .

اـمـامـ شـافـعـيـ رـائـيـ :

اـذـاـصـحـ الـحـدـيـثـ بـهـاـيـخـ الـفـقـهـ قـوـلـ فـاضـرـبـواـ بـقـوـلـ الـحـائـطـ»

ولذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهمي قوله «.

مجموع فتاوى مجموع فتاوى ج ٣١

«كله چي صحيح حديث راغي او زمان قول مختلف و نوزما خبره په ديوال و ولی او كله چي تادليل و ليد چي په لاره کبني اهبني ف نو همدغه ن ما قول دي ». .

امام احمد رواي :

«لاتقلد في ولا تقلد مالكا ولا الشورى ولا الأوزاعي و خذ من حيث أخذوا ». .

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال ». .

اعلام الموقعين ج ٣٦ . مجموع فتاوى مجموع فتاوى ج ٣٢

«ما تقليد هم مه كوي او د مالك سفيان ثوري او او زاعي تقليد هم مه كوي او د هفه خای خنة دين واخله چي هفوی اخيستي (قرآن او حدیث شخر) او وائی چي دیوه سری د ناپوهه او فقا هت دکمو الی خنة داهم ده چي خپل دین دسری یونه تقلیدوي ». .

امام احمد رواي :

عجبت لقوم عرفوا الاسناد و صحته و يذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيّبهم عذاب أليم، أتدرى
ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن

يقع في قلبه من الزيف فيهلكه ^{فتح المجيد ص ١٤}

زه هجه قومه تعجب كوم چي سند او دسد صحت
ئي پېرىندلى دى او بىاپ سفيان رايى پسى خى او الله تعالى فرماني:
هر و مرودى و وېرىنى ھفه كسان چى د رسول الله ص مۇقىتىپ سىم
د طېقى او حكم خەنخەلات كىري چى دویته بە فتنە و رسپىنى
او يابەر ورقة دردناڭ عذاب و رسپىنى ^{أياته پوهەنرى چى}
فتنه خەشى دى ؟ فتنە شەرك دى .

كېدای شى چى در رسول الله ص مۇقىتىپ خەنخەنلىقى خېنى خبرى رەكىرى
(قبولى او عملى في نکوي) نۇددە پە زەركىنى بە كۆز و الى پىدا
شي او هلاك بەشقى ..

نۇداھنە خلور امامان دى چى ددوى مقلدىن ئىپەرخە
كىنى تقلید كوي كە صرىج نص د قرآن كريم او صەعىج حدىث
ھم راشى او ددوى دامام خبرە د دەنەنچە مخالفە وي نۇدوى
نص پەپىن دى او دامام خبرە اخلى او ياد امام نە د بېرلاندى
خلىك خبرە اخلى . لەكىچى صاوي ويلى دى چى زمونىن دامام
خبرە د قرآن كريم ياخدىت او ياد اجماع خەنخە ھم مخالفە وي نۇ
مونىن يە دادرھوارە پەپىن دوا دامام خبرە بە اخلو . نۇھەم دەن

تقلید شرک دی او د همدی تقلید خنہ موئیزه خلور واره
اما مانو منع کری یو . هم دار نگه دا سلامی امت نور و
علماؤهم تقلید منع کری بدی .

ابو عبد الله بن خوازم نداد البصری وافی :

والتقليد في دین الله غير صحيح وكل من اوجب الدليل
عليك اتباع قوله فأنت متبوعه والإتباع في الدين مسون
والتقليد ممنوع . اعلام الموقعين ج ١٧٨

دانلڈ په دین کبئی تقلید صحیح نندی او هر ھغوشک چې
په تاباندی دلیل د (قرآن او حدیث) خنہ د هغه د قول اتباع
لازمه کری نوټه د هغه متبع في او اتباع په دین کبئی
رواده او تقلید منع دی .

عبد الله بن معتمر وافی :

«لا فرق بين بهيمة تنقاد و انسان يقلد» .

تفسیر اضواء البيان ج ٢٩٤ اعلام الموقعين ج ٣-٤
«د هغه حیوان او چار پای په منځ کبئی چې پیری پکبئی وي
او غوکوئی راسنکابنی او د هغه انسان چې تقلید کوي هېڅ
فرق نشته» .

ابن عبد البر د مرني قول داسی را نقلوي :

«يقال لمن حكم بالتقليد هل لك من حجة فيما حكمت به؟

فَيَانَ قَالَ نَعَمْ أَبْطَلَ التَّقْلِيدَ لَاَنَّ الْجُهَةَ أَوْجَبَتْ ذَلِكَ عِنْهُ
لَاَتَقْلِيدَ ، فَيَانَ قَالَ حَكْمَتْ بِهِ بِغَيْرِ جُهَةٍ قَيْلَ لَهُ فَلَمْ
أَرْقَتِ الدَّمَاءَ وَأَجْبَتِ الْفَزْوَجَ وَأَتَلْفَتِ الْأَمْوَالَ وَقَدْ
حَرَمَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّاَبِجْهَةٍ ۝ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَ (إِنْ عَنْكُمْ
مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا) اَى مِنْ جُهَةٍ بِهَذَا ۝

تفسیر اضواء البیان ص ٤٩٦

چاپی په تقليید یو حکم و کر باید ور ته و ویل شي چې
ایاتاچې په خه شي حکم و کر پخه دلیل در سه و ؟ که وئی
و ویل چې: هو ! نو تقليیدی باطل کر پخه چې دلیل
دا حکم واجب کړمه تقليید . او که وئی دیل چې مابی دلیله
حکم و کر نوباید ور ته و ویل شي چې ولی دی (پدې بې دلیله
حکم) وینې توی کړی او فرجونه (ښځی) دی روا کړی
او مالو نه دی لوټ کړل حال دا پچې دا کار اللہ تعالیٰ بې دلیله
حرام کړی دی . اللہ فرمایلی دی ۝ ایاتا سوسه پدې خه دلیل
شته ۝

علامہ محمد بن اسماعیل الامیر الیمانی وائی :

علام جعلتم ایها الناس دیننا لذرعة لاستک فی فضلهم عنی
و نور عيون الفضل والحق والزهد هم علماء الدين شرقاً و مغرباً
دلیل ا ولا تقليدهم فی غدیجدهم ولكنهم كالناس ليس كلامهم

ولازم عمو احاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدي به كل مستهدي
 أى خلوك تاسو پر کوم دليل داز مونب دين هفو خلور و
 امامانو پوري تپلي دی چي زما پره نزد د هغوي په فضيلت
 کبني هېخ شک نشته هغوي په مشرق او مغرب کبني د دين
 علماء دی او د فضيلت، حق او زهد د ستر کور ناده، لكن
 دوى هم دنور و خلوك غوندي دی چي د هغوي خبره دليل
 ندی او منی تقلید سباور چي لپاره ھم کته لری او دی امامانو
 داھمنه دی ويلی چي زمونب قول داسي دليل دی چي هر شوک
 پري هدايت موبي :

مل على القاري حنفي وافق :

«لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً أو مالكياً
 أو شافعياً أو حنانياً ». بحالة هداية السلطان صلا

پدی امت کبني هېچاباندی د لازم ندي چي يادی حنفي
 وي او يادی مالکی وي او يادی حنبلی وي ۰

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقرلى په
 اصولو التحرير کبني ليکي :

«ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لافت
 التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
 ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتم مذهب

على مذهب مرجل من الأئمة في قوله في دينه في كل ما يألف ويرى دون غيره ۰

حالة هدية السلطان ص ١٥

* صحيح خبره دادهچي ديوه تاکلى مذهب لازم گهيل په خان باندي ضروري ندي خكهچي دالازم گهيل لازم شوي ندي خكهچي واجب نشته مگ هفهچي الله تعالى واجب ڪري وي او د الله تعالى رسول واجب ڪري وي، او دا منه الله تعالى واجب ڪري او نه د هفه رسول چي یوشوك دی دامت ديوه سري په مذهب وي او په دين کبني دی په هرڅر کبني د هفه تقليد ڪوي او د نور و سوء چي خ وي هفه دی پېښ دی ۰

علامه نجندى ليکي :

* ما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء ۰

هدية السلطان ص ٨

* مخدكينو او وروستينيو خند زيات خلک چي کافر شوي دي هفوی د علماء پيرانو، مشائخنو او پلرونو په تقلید کافر شوي ۰

نجندى بل خاى کبني ليکي :

ولكن الأسف أله أسف من المقلدين المتأخرین والمؤلفین
الذین سودوا الدفاتر وقد ظننهم الناس أنهم علماء
مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد
من الأئمۃ الأربعه ومتناهیهم المعروفة فبعد الإلتزام
بظر والأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبیا مرسلاً
مطاعاً ” هدية السلطان ص ٩

دورستیو هغومقلدینو او مؤلفینو په هکله ذرخله
افسوس دی چې کتابونه ی دک کریدی او خلک پری گمان
کوي چې هغوي علماء او معصوم مجتهدين دی خکه چې
دوی دخلور او امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پې خلکو
لذم کریدی او بیانی دنور و خلکو قول اخیستل او په
ھې عمل کولو خنہ خلک دیرولي دی نودا داسې شو
لكه چې دغه امام نه ی رالبېل شوی بنی جور کری او ی چې
دهغا طاعت کېږي ۔

حمدار نگه علامه خجندی پې خپله رساله ” هدية السلطان
کښی لیکی :

واما المذاهب فھی اراء أهل العلم وافھاهم في بعض
المسائل واجتهداتهم وهذه الأراء والإجتهدات والفهم
لم يوجب الله تعالى ولرسوله على احد اتباعها، فإن فيها

الصواب والخطأ، ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها^٦

هدية السلطان ص

دام ذا هب د علماء رأي او په خینو مسائلو کبني د هغوي
فهم او اجتهادونه دي او د دی رأي او اجتهادونوا او پوهی
تابعداري په هېچابندی نه الله تعالی او منه د هغه رسول
واجبه سکرپدە خکمې په پدی کبني حق ته رسیدل هم
شته او خطأ کېدل هم شته او حق ته رسیدل يواخى په
هغواحد يشوكبني دی چې درسول الله صلى الله عليه وسلم خذ ثابت
شوي وي او د پرخلى امامان يوي مسائل خواته تللې دي او
بيا ورته حق په بىل خە کبني سېكاره شوېدى نزد هغى
مسائى خزرئي رجوع سکرپدە^٧
بىاعلامه بختىدى ليكى :

ْ ف دين الد سلام دين واحد لامذا هب فيه ولا طريق
يجب اتباعها بالطريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه^٨ .

هدية السلطان ص

نۇ داسلام دين يودى نه پكىنى داسى مذهبونه شته
او نه پكىنى داسى طریقې چې د هغى تابعداري واجبه وي پرته

محمد رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم دطیق اولاری خنہ ۔

شیخ الاسلام ابن تیمیہ وائی :

ولیس لأحد أن ينصب للأمة شخصاً يدعوا إلى طریقتہ ويyoالى ویعادی علیها غير النبي صلی اللہ علیہ وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالي علیه ویعادی غير کلام اللہ ورسوله وما اجتمعت عليه الأمة بل هذا فعل اهل البدع الذين ینضبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة ۔

مجموع فتاوى ج ١٦ - ج ٢

نهیچا ته دار واندی چی امت ته یوشخص و دروی او خلک دھغه طریق ته را بابی او دھغه په طریقہ باندی دخلکو سره دوستی او دبسمی کوی پر ته رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم خنہ او نہ ورتہ دار وادی چی یوه خبر ورتہ و تاکی او په هنی باندی دوستی او دبسمی کوی پر ته داللہ او دھغه در سول دخبر و خنہ ۔ او امت پدی اجماع کر پدھی دا کار د بدعتیانو دی چی یوشخص یا یو کلام خلکو ته و دروی او دامت په منع کینی پری جدا گی را وہری ۔

او شیخ الاسلام ابن تیمہ وائی :

ولا يجب على أحد من المسلمين التزام شخص معين غير الرسول صلی اللہ علیہ وسلم في كل ما يوجبه او يخبر به بل كل

احد من الناس يؤخذ من قوله ويترك إلا قول الرسول

صلوٰعٰيٰ سلم . ج ٢ ص ٦٩

په هئچ یوه مسلمان باندې دیوه تاکلی شخص د مذهب
تابع داري لازمه نده پرته درسول الله صلوا علیه سلم د تابع داري
خنډ په هرڅه کښې چې واجبوی او یا موښه خبر راکوي
بلکې درسول الله صلوا علیه سلم خنډ پرته د هر چا خینې خبری اخیستل
کېښې او خینې پرېښوول کېږي .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ج ١ ص ٣٥ کښې ليکي:

و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسه
وهيبة ومشية معينة وشيخ معين وطريقة مفترضة
ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث
يلزمونه كلزوم المزائض فلا يخرجون عنه ويقدموه
فيمن خرج عنه ويدمونه كأكثر مقلدة المذاهب
المعينة واصحاب الطرق المتعددة من الصوفية
الهزافية كالنقشبندية والقاديرية والسموردية
والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما
هم عليه من التعلق والتقليد .

د اهم د شیطان د چلونو او د کوڅخه یوچل دی چې

خلکوتې في امر کړي چې یورنک طریقه او لباس او یو

معین هیئت او تگ او تاکلی شخص او دخانه جوره شوی
 طریقه او تاکلی مذهب لازم و چنی او ددی اتباع پری
 داسی لازمه و چنی لکچی داسلام دفر انضو اتباع لازمه
 ده ، نوددی طریقو امده بونو خنده دئی او خوکچی و رخن
 دوتل هغه باندی تهمت لکوی او بدی چنی . لکه دبر
 د معین مذهب بونو مقلدین او د مختلف نظریتو والا دخافی
 صوفیانو خنده لکه نفتش بندیان ، قادریان ، سهروردیان
 شاذلیان ، تیجانیان او داسی نور . نزکوم تعصب او تقیید
 چی دوی کوی لدینه دبره په کلکه و پره پکار ده ۴۰

علمده نجندی واقعه :

• فیا ایهاللسلموں باذ اقلم نام ذهب رجل و بلغنا حدیث
 الرسول المعصوم صلی اللہ علیہ وسلم الذی فرض اللہ تعالیٰ علیہنا
 طاعتھے و ترکنا حدیثھے صلی اللہ علیہ وسلم و اتبعنا ذلک الرجل
 و مذھبہ فمن أظلم منا و ما عذرنا يوم يقوم الناس لرب
 العالمين . فمن يتغصب لواحد معين غير الرسول صلی اللہ علیہ وسلم
 ویری آن قوله هو الصواب الذي يجب اتباعه دون الأئمة
 الآخرين فهو ضال جاهمل بل قد يكون كافراً يثبت
 فإن تاب فبها وإن لا قتل . هدية السلطان ص ۱۳

• نواب مسلمانانو ! كلھ چی مو بن دیوه سری دمذہب

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم حديث مونږ ته
و رسید، هغه رسول چې اللہ تعالیٰ په مونږ باندې د
هغه مثل فرض کړیدی، او مونږ پدې تقلید د
هغه صلی اللہ علیہ وسلم حديث پر پښود او د دغه سري او د ده
دمذه بتا داري مو وکړه نومونې نز به خوک زيات
ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږه عذرخواي چې خلک
به د عالميابند رب پرمخ کښي و لاروي نو چاچي در رسول الله
صلی اللہ علیہ وسلم خنې پرته ديوه تاکلي شخص لپاره تعصب
وکړ او د ائي نظر چې دادده قول هغه حق ته رسیدل
دي چې په مونږ دی تابع داري لازمه ده نور و امامانو
خنې پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سره
داسي کافر دی چې د توبې کولو طلب به وړخنه وشي که توبه
ئي وویسته سبه ده که نه نو و به وژنل شتی ۔

همدار نگه یوشاعر وای :

ما الفرق بين مقلد في دينه راضى بقائدہ الجمہول الحائز
وبهيمة عمیاء قادر زمامها أعمى على عوج الطريق الجائز
رسياض الجنة في الره على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي بو داعی
دهغه مقلد چې په خپل دین کښي تقلید کوي او په خپل
ناپوهه او حیران مش راضي وي او د هغه سروند چار پاى

او د نگرچي د هجه و اکي درانده په لاس کبني وي او په کبر و
و بنو لار وئي روان کري وي خه فرق دي .

امام بن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلاله ان المقلد في سبيل الهالك
دقليده منه وتبنته حكمه حكمراهي ده او مقلد هملكت
په لاره کبني دي .

مولاناى روم دقليد په باره کبني وائي :

مکرچه عقلت سوي بالامي پرد مرغ تقليدت به پستي می چرد
منکر آن ما شد که تقليدي بود دين احمد را تحقيقی بود
مشنوی

که ستا عقل هر خومره پورته الوزي خود تقليد
مرغه دی بخ په بنکته خربنې ، منکر هفر وي چې تقليد
کوي د محمد صلی الله علیه وسلم دين د تحقيق راز دي .

علامه شنقيطي وائي :

* وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة
رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كلياً مع يسره و
سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيرون
منزلة الولي المنزل من الله . *

دائمەن مقلديينو دالله تعالى په کتاب او د هفه درسول په سنتوکىنى نظر پېپىنى دى او ددى دواړه و درده کړي خنزى بالکل اعراض کړي دى سره د دې چې دا قرآن او حديث د پراسان دي او دغه مقلديينو د هفه خلکوچي خطاكېپى او حق ته رسپېرى د هفوی اقوال في دالله تعالى له لوري دوچي درجې ته رسولي دي".

اعلامه شنقيطي وايي:

"فالذين يقولون من المجهلة المقلدين هذا حلال وهذا حرام وهذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنّة وتغنى عنهم ما ان ترك الكتاب والسنّة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلام لدينه اعمتهم ظلمات المجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون

هذا .
تفسير أضواء البيان ج ٥٤٧

مُنوه فه جاهل مقلدين چې وايي دا حلال دي او د حرام دي او د دا اهله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دويي في تقليد کړي دی د قرآن او حديث په ئای کېپى و درېپې او قرآن او حديث شو ده ضرورت نشته او د قرآن او حديث شو پېپېنوول او د هفه خلکو اقوال چې دويي في تقليد کړي هفه کافي دي او دده ذین د سالم پاڼي کېډول پاره سبھ پوره دي

دوی دجهل گئو تیار و دحقائقو خن رانده کریدی تردى
چې دوی داسی خبری ڪوي ۰

داوسنی عصر نام تو عالم سید سابق وائی ۱

و بالتقليد والتغلب للمذاهب فقدت الأمة الهدية
بالكتاب والسنّة وحدث القول بانسداد باب الإجتہاد
وصارت الشريعة هي أقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي
الشريعة ۲ .
فقه السنّة ج ۱ - ۱۳

په تقليید او د مذاهبولپاره په تعصب باندي امتد د
كتاب الله او سنّة الرسول هدایت ورک ڪړ، او د اخبره
را پيډا شو چې د اجتہاد در وانه بنده ده او شريعت د فقهاء
اقوال و ګرځبدل او د فقهاء او قوال شريعت و ګرځبده ۰
هڈار نګه نور و د پروعلماء په تقليید باندي مردونه لیکلی
دي چې د ټولو مرانقلوں به دلته داوړ دوالي سبب و ګرځی ۰

د برنا پوهه او جاهلان دا واي چې محدثین لکه امام بخاری
مسلم ، ترمذی او داسی نور مقلدین وو حال دا چې د اخبره
بالکل غلطه ده څکه چې محدثین مقلدین نزو و بلکی هغوي په
څپلو کتابونو ڪښنی داسی احادیث رانقل ڪریدی چې
هغه د خلور و اړه و مذهبونو مختلف دي ، او هېڅ یوه محقق
داندي لیکلی چې هغوي مقلدین وو بلکی علماء واي چې هغوي

مقلدین نه وولکچی شیخ الدیسلام ابن تیمیه وائی ؛
اما البخاری وابوداود فیمامان فی الفقہ من اهل
الاجتہاد وأمامسلم والترمذی والننسائی وابن ماجة
وابن خزیمة وابویعلی والبزار ونحوهم فهم علی مذهب اهل
الحدیث لیسوا مقلدین للأحد بعینه من العلماء .

مجموع فتاوى٤ ج ٢

بخاری او ابوداود په فتنه کښی امامان وو او مجتهدین وو
او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزیمة ، ابویعلی^۱
بزار او داسی نور دا هل حدیثو په مذهب وو ، او په علماء
کښی دیوه تاکلی سخن مقلدین منوو .
نودا هل حدیثو مذهب د عامو محدثینو مذهب دی او دا
بیو داسی مذهب دی چې دقرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاروی
او اهل حدیث چامة دا نه وائی چې زمونب دعلماء خبوه ومنی ؛
بلکی ورته وائی چې دقرآن او د هر صیحع غیر محروم حديث چې د
شخی او تخصیص دلیل پکښی نوی تابعداری وکړی ، نو خوک
چې اهل حدیثو سره بعض ڪوی هغوي د حدیثو سره بعض
ڪوی ، او امام ابن قیم داسی خلکوته وائی ؛

یا مبغضا اهل الحديث فشاتماً ابسر بعقد ولاية الشیھان
او ماعلمت بآنهم انصار دی من الله واله دیمان والقرآن

او ما عامت بأن انصار الرسو
ل هم بلا شرك ولد منكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن
أو مدحك لرواوح الأديمان
القصيدة النبوية

«اى اهل حدیثو سره کینه او بغض کونکیه او هغوبیته
کنغلی کونکیه ته پدی پوهشہ چی بتاد شیطان سه دوستی
شرع کرپه، ایامه نه پوهبری چی اهل حدیث دائله دین
ایمان او قرآن انصار دی ایامه پدی نه پوهبری چی دوی بشکه
او بی انکاره درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم انصار دی، ایا داسی یوبنده
دانصار و سه بغض کوی چی هفه مؤمن وی او یائی دایمان
بوی میتدلی وی».

نو اهل حدیث هفه خلک دی چی په قرآن او حدیثو عمل کوی
او حدیث درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم حدیثو او قرآن دوار و ترویل
کېپی الله تعالی په قرآن هم دحدیثو اطلاق کرپه لکه چی
فرمایي: «فَإِنَّمَا يَنْهَا حَدِيثُهُ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

”نو په کوم حدیث به وروسته دق آن نه دوی ایمان را ورهي“.

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائی:

عليک بأسحاب الحديث فائزهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا مادجا الليل البهيم وأظلمها
تاتة دا پکار ده چی دا هل حدیثو سره ملکری شی خکه چی

دوی همپشه له پاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چي تپه تیاره
شپه را و خېزې نوبیار نانشته دی مکر په حدیثوکښې ده او
په اهل حدیثوکښې ده ۔

۱. داسلام یوشاعر وايی :

تمسک بمحبی اللہ واتیع الهدی
ولاتک بد عیاً لعلک تفلح
ولذکتاب اللہ والسنن التي
انت عن رسول اللہ تبغوه ترج
ودع عنک اراء الرجال وقولهم
ولاتک فی قوم تلھو بدینھم
إذا ما اعتقادت الدھر ياصاححه فأنت على خير تبیت وتصبیح
داللہ په رسی منکولی ولکوه او د هدایت تابعداري وکړه
او بد عتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شي او داللہ په کتا ب
او هغونستولذت حاصل کړه چې درسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خنز
سراغلی دی نوخلاصی به و مومن او خوستحال به شي ، او د خلکو را پی
او خبرې پېړې ده خکه چې درسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خبره دېره پاکه
او راجه ده ۔ او د هغه قوم خنډه کېږه چې دخیل دین خنډه غافل
دي او د اسې مه کېږه چې اهل حدیثوکښې بد وافي او تهمت
پړی لکوي ، که ستا توله زمانه د غنسی پاکه عقیده وه نوستا
سهار او بېٹکا به په خیر کښې وي ۔

ابو محمد هبة اللہ بن الحسن الشیرازی وايی :

واعلى البرايا من إلى السنن اعزى
داعى البرايا من إلى البدع انتهى
ومن ترك الآثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً
پ خلکوکبى اوچىت اوغۇرە خلک ھەد دىچى دېغمىز
سەنتوتە ئەجان منسوب كىرى وي، اوپە خلکوکبى راىنە
ھەردىچى بىد عاتومە منسوب وي (مبتدئين وي) -
يوبىل شاعر وائى :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار
د حديثوا اواهله حديثوا نهان معه اهله حكمةچى رايىه شېھ
اوحديث ورخ ٥٥

يعنى حديث داسې پاكە اورسىنانە لار دەلكىچى ورخ
رنادە . او د حديثو مقابله كىنى دېل چاخبرە او رايىه داسې
تىارە او تورە دەلكە شېپەچى تورە دە

الله تعالى مونىد پدى ما موركىري يوچى دوھى تابعدارى
و كىرو اوھە خلک چى دوھى تابعدارى كوي هەفوی بە
پە دنيا كىنى دەنبلات اوپى لارى كېد و خەنچى وي اوپە آخىت كىنى
بە دشقاوەلىو بىجىتى خەنچى موھى اوھەنچ وېرە او غەنم پىرى
نه وي. الله تعالى فرمائى :

«فَإِنَّمَا يَأْتِيُكُم مِنْ هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدًى فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» .

البقرة ۳۸

که تاسوته زماله لوری هدایت راغی نوچاچی زماد هدایت تابع داری و کره په هفوی به نه و بره وی او نه به غمجن وی .

او بلخای کینی الله تعالی فرمائی :

«فَإِنَّمَا يَأْتِيُكُم مِنْ هُدًى فَمَنْ اتَّبَعَ هُدًى فَلَا يُضْلَلُ
وَلَا يَشْقَى» .

که تاسوته زماله لوری هدایت راغی نوچاچی زماد هدایت تابع داری و کره نومه به گمراه شی او نه به بد جخته شی . پدی دواړو آیتونکینی الله تعالی د هدایت تابع دارو ته زیری ور کړچې د ضلالت ، شقاوت ، ویری او غم خنډ به خلاص شی ، او هدایت دوحی تابع داره ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حدیث خنډ دی حکمه چې الله تعالی رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم نه فرمائی .

«قُلْ إِنَّمَا أَنْذِرْكُمْ بِالْوَحْيٍ» . (الأنبياء - ۴۵)

وړتہ وایه چې زه تاسو یواچې په وحی دېروم . تفسیر اضواء البیان د مخکنپیو دوه آیتونو په تفسیر کینې

داسي ليکي :

و لا شک ان انتقاماً للضلال والشقاؤه والخوق والحزن عن
متبعي الوجه المصحح به في القرآن لا يتحقق فیمن يقلد عالماً
ليس بمعصوم ، لا يدرى أصوات ما قلدہ فيه ام خطأ
في حال كونه معرضًا عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله
صلوة عليه وسلم ولا سيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلد
كافية مفنيه عن كتاب الله وسنة رسوله صلوات الله عليه وسلم

تفسير راضوا البيان ج ٢ ص ٤٨٣

پدی کبئی شک نشته چی دوچی د تابع دارانو خنز چی کومه
کمراهی مشقاوت ، و پره او غم پر قرآن کریم کبئی نقی شوی
داده فه چالپا رونشی ڪپدای چی دیوه دامی عالم تقليد
ڪوپی چو هغه معصوم ندی او د امقلد من پوهپنی چی
پر کومه مساله کبئی ده چا تقليد ڪر پدی دا مشتری
په هفی کبئی هو ته رسیدی دی او که خطاشو بیدی پداسی
حال کبئی چی ده دا الله تعالی دكتاب او د هغه در سول دستنو
خنہ اعراض ڪر پدی ، خصوصاً هغه وخت چی د امقلد
کمان ڪوی چی ده چا تقليد ڪر بیدی ده نه د هغه
رأی بیس دی او د الله تعالی دكتاب او د هغه در سول سنت
نه خد ضرورت نه پاپی ڪہپنی ۰
نومونه همدا وایو چی ای خلکو رائی دوچی تابع داری

وکرو خکه چي دوچي نه غير بل هېڭىشى كىنىي هدايت نشته او وچى كىنىي فقط دوه شيان دى چى يوقرآن دى او بل بىوی احاديث دى خکه چى دىنى كىيم صالىھىسىم دوفات خەۋەر ورسە وچى بىنده شوپىدە او دەھەنە مۇزور ورسە پە امت كىنىي ھېچا تە وچى نىدە شىرى او نە بە ورتە وشىي ، ھر كلچىي وچى نە رايى نۇپە امت كىنىي داسى معصوم خۈك نشته چى دەھەنە تولى خېرى دى صحىح او حق تە رسپىدى وي بلکى دامت ھەشۈك بە كەلە خەطا كېپىي او پە خەطا بە ماجور وى او كله بە حق تە رسپەن يى لەن مۇنبى باندى دچا اقا توالو پى تلل لازىم نىدى بلکى نار وادى . نۇپە هەمدى كىناھ مۇنبى باندى علماء سوء او باطل پىست خەلک دول دول نۇمۇنە بىزدى او غۇرارى چې خەلک دەحق دەقول خەنە منع كىري .

نوخىكە امام ابن قيم والئى :

اسماء سميتهم بها أهل الحديث	وناصري القرآن والإيمان
سميتهم انتم وشيوخكم	بها تابها من غير ما سلطان
جعلتموها سبة للتنف و	عنهم ك فعل الساحر الشيطان
ما ذنبهم والله لا ذنب لهم	اخذوا بوجى الله والفرقات
وابوا بأن يتغيروا لمقالة	غير الحديث ومقتضى القرآن
وابوا يدينوا بالذى دنت به	من هذه الأراء والهذايان

القصيدة النبوية

هسي نومونه دي چي تاسو به اهل حدیث او د قرآن او
 ايمان په امداد يانواينبي دي تاسو او ستابي مشرانو پدي
 بي دليله په تهمت دان نومونه ايلبني دي ، او بيا مودان نومونه
 کنخل گرئولي دي او دا ددى لپاره چي خلک پوري متفرگري
 سو ستا دا کار د جوگي ساحرا و شيطان په خبردي ، واللهم چي
 دا هل حدیث شبله کناه نشته مگ داچي هفوی د الله و حي او
 قرآن اخيستي دي او ددى من انكار کوي چي د قرآن د مقتضى
 او د حدیثونه غير د بل چا خبري ومني ، او هقوي د دعه دين
 چي تاسويني کوي چي هفه د خلکوراي او باطلی خبری دي
 دېنه انكار کوي ..

نومونه يواحى او يواحى خلکوتة دا وا يوچي د الله تعالى كتاب
 ومني او د الله تعالى در سول محمد ﷺ احاديث ومني
 او د خبره داسلام د بمنابع باندې دېره بدنه لکهپري نوبيا
 ورسره خه دليل نوي نوكله وائي چي دا و هابيان دي
 او كله وائي چي دامذهب نه مني او كله خه او كله خه وائي
 او پدي نومونه عوام چي خلک له حق ختنه بندگري او د
 صحیحی عقیدی او صمیح دین ختنه متفرگري ، مونب
 وا يوچي مونب مؤمنان او مسلمانان يو يواحى قرآن او حدیث

متو اود قرآن او حديثو خلاف خبره چي دهر چاوي موين في
منلوته بييار نه يو نوكه دغه رنگد خلکوتة تاسی وهابيان وافي
نووهاب دا الله نوم دی او موين دا الله بند کان يو نوم موين بسيا
وهابيان يو لکه چي يوشاعر وافي :

إن كان تابع احمد متوهباً	فأنما المقر بأسمى وهاي
رب سوى المتفرد الوهاب	اننى الشريك عن الإله وليس لي
قبله سبب من الأسباب	لاقبة ترجى ولاد وشن ولا
عين ولا نصب من الانصاب	كلا ولا جمر ولا شجر ولا
او حلقة او دعوة او ناب	ايضا ولست معلقاً على تيمة
الله ينفعني ويدفع ما باي	لرجاء نفع اولدفع بليمة
في الدين يذكره اولوا الالباب	والبداع وكل امر محدث
أرضاه ديننا وهو غير صواب	أرجو باني لا أقاربه ولا
ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابع دار وهابي وي	
نو زه پدي اقرار ڪوم چي زه وهابي یم زه دا الله تعالى نه	
شريك نفی ڪوم نو ديو اخي وهاب رب من سوا ز مابل رب	
نشته نه دکومي گومبزی نه اميد کپداي شي او نه دکومي	
در کاه نه او نه کوم قبر د اسباب بو خنزور تخر سيب جور بد	
شي همدار نگه نه دکومي تيگي نه او نه دکومي و في نه او نه د	
کومي چيني نه او يابلي در کاه نه د فايدي اميد کپداي شي	

همدار نگنه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه خه
 غایب غاره کنی اچوم دی لپاره چی گوندی خه فائده به
 راته ورسوی او یا به راخته خه مصیبت لیری کری، بلکی
 یواحی الله ماته نفع رسوی او ماغنه تکلیف لیری کوی،
 هر نوی کارنه او په دین کنی له بدعته من دعقل خاویان
 انکار کوی زه امید لرم چی داسی بد عانته به نه زه
 نزدی شم او نه بدورته دین دوایم حکم چی دا کارونه حق
 ندی بلکی باطل دی

ابو بکر بن عیاش وایئ:

«اهل الحديث في كل زمان كأهل الإسلام مع أهل

الدين»

الميزان الكبير للشعراني ص ٥٧

اهل حدیث په هره زمانه کنی داسی دی تکه اهل
 اسلام چی د نور و ادیانو تابع دار و سه فرق لری»
 امام شافعی وایئ:

«اهل الحديث في كل زمان كالصحابۃ في زمانهم»

الميزان الكبير للشعراني ص ٢١

اهل حدیث په هره زمانه کنی داسی دی تکه
 صحابه چی په خپله زمانه کنی دی ۷۱

داختلاف په وخت کبني

دحل لاره

هر کله چې د مؤمنانو پمنځ کښي اخلاف پيدا شني نود
حل لاره في داده چې په قرآن او حديث شوبه فيصله کوي.

الله تعالی فرمائی :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبِعُوا إِلَهَكُمْ وَآطِبِعُوا الرَّسُولَ
وَأَوْلِيَ الَّذِي رَمَيْتُمُّكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى
اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا .

(النساء - ۵۹)

«ای مؤمنانو ! د الله و منه او د الله در رسول ومنه او د
د اميرانو چې ستاسونه وي، که ستاسو په خه شتی کښي
اخلاف پيدا شو نود هغه رجوع الله او د هغه رسول ته
وکړي که تاسي په الله او دقيامت په ورځ ايمان لري،
د اتسولي پاره سنه او په ٻره غوره ده د عاقبت په نسبت ».
الله تعالی فرمائي چې که تاسو په الله او دقيامت په ورځ

ایمان لری نود اختلاف په وخت کښی اللہ او د هغه رسول
 یعنی داللہ کتاب او نبی احادیث شو ته رجوع و کړئ که په
 رہنیتیا مونږ داللہ کتاب او د هغه در رسول سنت و منل
 هېڅکله به ز مونږ تر منځ اختلاف پاڼی نشي، اختلاف د
 صحابه و تر منځ هم پېښیده لکن کله به چې هفو په د
 اللہ تعالیٰ د کتاب او در رسول اللہ صلی اللہ علیه وسلم د سنتو خنځه
 د لیل وویل شو هغوي به د خپلو او یاد بل چا رایوا اقا ولو
 پسی نه تدل بلکې د دلیل تابع داری برئ کوله لکه د مثال
 په توګه :

کله چې رسول اللہ صلی اللہ علیه وسلم وفات شو نواوله خبره دا
 وه چې عمر رضی اللہ عنہ وویل دا به شوک نه وامي چې رسول
 اللہ صلی اللہ علیه وسلم وفات شو لکچې دا واقعه محدثین او
 مؤرخین داسي را نقلوی :

”عن ابی هریرة قال : لما توفي رسول الله صلی اللہ علیه وسلم
 قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المتأففين يزعمون
 أن رسول الله صلی اللہ علیه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلی اللہ علیه وسلم
 والله ما مات ولكن ذهب إلى ربه كما ذهب صوسى بن
 عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم
 بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجع عن رسول الله صلی اللہ علیه وسلم“

کما مرجع موسی فلیقطعن ایدی رجال و ارجلهم زعموا
آن رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم مات .

السیرة النبویة لابن هشام ص ٣٥٤-٤

ابو هریرة رضی اللہ عنہ وائی چی کلمه رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
وفاشیونو حضرت عمر رضی اللہ عنہ و در بدھ او ویں ویل : خیتنی
منافقان دا کومان کوی چی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفات شو
حال دا پچی په اللہ قسم دی چی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفات
شوی ندی لکن هفه خپل رب ته تللى دی لکر خنگ چی
موسی بن عمران علیہ السلام تللى و هفه دخپل قوم خنے
خلو پینت (٤)، شپی غائب و او بیاور ته را واپس شو، او
په اللہ قسم دی چی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم به بیاد اسی بپرتا
برائی لکر خنگ چی موسی علیہ السلام ساغلی و نود هفو
خلکو چی او لا سونه به غوخ کری چی وائی : رسول اللہ
وفات شویدی ” .

لکن حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ چی کلمه خبر شونو در رسول
الله صلی اللہ علیہ وسلم دلید لو لپیاره دعا ششی رضی اللہ عنہا کور ته نوت
او کلمه نی چی ولید چی هفه وفات شوی . . . نوبیا
را ووت او حضرت عمر رضی اللہ عنہ ته نی وویل : چپ شه
هفه چپ نشوبیا ابو بکر رضی اللہ عنہ خلکو ته فخ کر

اوحمد وشافی وویله بیانی وویل :

• یا ایها الناس إناه من کان یعبد محمدًا فیان محمدًا
قد مات ومن کان یعبد الله فیان الله حی لا یموت .
اًی خلکوكه چاد محمد صلی اللہ علیہ وسلم عبادت کاومنو محمد
صلی اللہ علیہ وسلم وفات شواوکه چاد الله عبادت کاومنو الله ثروندي
دی او نه مرکبیني .

بیانی دا آیت ولوست :

وَمَا مُحَمَّدٌ بِالْأَرْسُولِ قَدْخَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرَّسُولُ أَفَإِنَّ
مَاتَ أَوْ قُتِلَ أَنْقَلَبَتِ الْأَعْقَابَ كُمْ وَمَنْ
يَنْقُلِبَ عَلَى عَقْبِيهِ فَلَنْ يَضْرُوا إِلَّا شَيْئًا وَسَيَجْزِي
إِلَّا الشَّاكِرِينَ - آل عمران - ١٤٤

"محمد ندی مگر رسول دی لده نه مخکنی رسولان
تیرشودی . ایا کله مرپتو او یا ووشل شونو تاسو به
وروسته گرځی ؟ او خوک چې وروسته وکړې بد (مرتد)
شونو هېڅکله الله ته خه ضررنشي رسولي او زردی
چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکري "

نوکله چې عمر رضو الله عنہ دا آیت واور بدنه نو
حیران شواو په خمکی را پرپوته او وی ویل :
« عرفت أن رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم قد مات » .

* زه پدی پوه شوم چې رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم وفات
شویدی *

عمر رضی اللہ عنہ چې کله آیت واور بد سنو
سمدستی د خپلی را ئی او قول خنز وکر خپل او د لیل ته
تسليم شو اود او سینیور ندو مقلد یعنو غوندی في
وته و بیل چې د دی مطلب دادی او یاهفه دی، هېڅ تأویل
او تحریف في پکښی و نکر بلکې خپله خبره في پرسپبوده.
همدار نکه بل خلاف د صحابه و منځ کښی دارا پیدا شو
چې رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم چې بر ته خن کرو، خینو دو و بیل چې
مسجد کښی في خنو او خینو او بیل چې خپلو امها بو
سره في خنو، ابوبکر رضی اللہ عنہ و بیل *
* ٻاني سمعت رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم يقول : ما قبض
نبي إلا دفن حيث يقبض *

السيرة النبوية لابن هشام ج ٤ ص ٣٢٤

* ما در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم خنز او ر بد لی دی چې : هر بني
چې مر پشوبدي نو هغه ڇهای کښي خن شوی کوم ڇهای کښي
چې د هغه روح قبض شئي *

نوکله چې حدیث بیان شوا او د لیل پیدا شو ټول له
خپلی را ئی خنز وکر خپل او حدیث في و مانه *

دالله تعالی او ده ھە درسول صلی علیہ وسلم دھکم

مقابل کنی دارپی منل کمراھی ده

الله تعالی فرمادی :

وَمَا كَانَ مُؤْمِنٌ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صَلَّا لَهُمْ مُبِينًا ۝

(الاحزاب - ۳۶)

"او هېچى يوه مؤمن سېرى او مؤمنى سېڭى تەدار واتدى
چى كله الله او ده ھە درسول فيصلە و كري نوھغۇپتە دى
دھىپلە خامىخە اختيار وى او ھە چاچى دالله او ده ھە
درسول ناف مانى و كىۋى نۇبى شىكە كمراھ شوپېنىكارە
كمراھى سەرە ۰ ۰

نۇد قرآن او نبوى احادىتىۋە مقابىل کنی بىاد مۇمنىڭ
دا اختيار نىشتە چى خپلە او ياد بىل قول او خوبىنە و رانى
كىرى بلکى كە دا كار چا و كىر ھە بە لوى بد بختە او

اوکمراه وي .

همدان رنگه عوف بن مالک الاشجعی والی :

قال رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم نفترق امتنی على بضع

وبسبعين فرقة اعظمها فتنۃ قوم يقيسون الدين

برأيهم يحرمون به ما احل اللہ و يجعلون به ما حرم

الله ، اعلام الموقعين ص ٥٣

رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی : زماامت به په
څر دپاسه اویا (٢٠)، دلو وویشل شتی ، په تولوکبندی دلوی
فتنه والا به هغه قوم وي چې دین په خپله را یه قیاسوی
دالله حلal به پړی حراموي او الله چې خه حرام کړي هغه به
حلالوي .

رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم مخبر صادق دی رسنټیا هم هغه
څوک چې دخپلی رائی او خواهش پسې تللی دی دې حرام یئ
حلال کړیدی او دې حلال یئ حرام کړیدی او دا تحریم
او تحکیل په حنفی فقهاء وکبندی دې رزیات دی هرڅوکبندی یئ
له خاند نقسیم کړیدی چې دا حلال دی او دا حرام دی
او دا مکروه دی، دا فرض دی او دا سنت دی، دا مستحب
دی او دا امباح دی، حال دا چې اکثره داسي وي چې هېجنج دلېل
پړی نوی .

مالک بن مغول وای چی ما ته شعبی وویل:
«ماحدن تولد هُولًا عن رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم خذبه وما
قالوا برأیهم فأن لهم في العرش» .

رواہ الدارمی

«دغه خلکو که تاته درسول الله صلی اللہ علیہ وسلم خنہ حدیث
بیان کر نو وای خله او که په خپله رایهئی وویل نود
قفعاء حاجت په ظای ر بیت الغلام، کبئی ئی وغورئعوه .»
ابوبکر رضی اللہ عنہ وای :

«ای ارضی تقلیفی وای سماء تظلیفی ! ان قلت فی
آیة من کتاب، الله برأیی او بما لا داعم .»

اعلام الموقعين ص ۱-۲

«کومه خمکه به ما بارکوی او کوم اسمان به پرما
سیوری و کری که ماد الله دکتاب په یو آیت کبئی له
خانه خبره وکره او یامی داسی خه وویل چی نه پری سنه
پوهیم .»
عمر رضی اللہ عنہ وای :

«الستة ماسنہ الله ورسوله صلی اللہ علیہ وسلم لاتجعنوا
خطا الرأی سنتة للأئمة .»

اعلام الموقعين ص ۱-۲

سنت هجه دی چې اللہ تعالیٰ او د هجه رسول صلی اللہ علیہ وسلم
موږ، مړ بیان کړیدی تاسود نور و خلکو درأی ځطا،
دامت لپاره سنت اولاده مه جوړ وي ۰ ۰

عمر رضی اللہ عنہ وايقیٰ:
اتقوا الرأی فی دینکم ۰

اعلام الموقعين ص ۵۵

٠ تاسو په خپل دین کېنی له رأی څخنډ ویر پېږي ۰ ۰
هدار نکه عمرین الخطاب رضی اللہ عنہ وویل:
« أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتھم الأحادیث ان يحفظوا
و تفلستت منهم ان يغواها، واستحبوا حبّين سئلوا أن
يقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأيهم فإياكم وإياهم».

اعلام الموقعين ص ۵۵

« درأی څا وندان د رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم د
سنتو د بنمنان دی دوی دحدیشو یادولو ستپی کړل
ریاد یې نه کړل) او دوی ونه سائل (یاد یې نه کړل) نو
ورخنه وتبتدل او دا ورنه شرم بشکاره شوچې کله
ورخنه پونستنه وشي او د رأی چې موشن نه پوهېن و،
نر پخپله رأی یې د سنتو خلاف وکړل نر تاسود غشی
خلکو څخه مهان وساقه»

سیبنتیا هم مومن چې په او سنه عصر ڪبنی گورو
 ھغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيي تابع‌لار دی
 دا ورته شرم او عار بسکاری چې کله ورخن پوښتنه شي
 او دوی روايي چې مومن نه پوهېږو لوبې علمه فتوی في
 خلکو ته درکړي او زیات خلک یې د ام الله تعالی د راہبردي
 او غوره شوی دین خنې بل لوړ ته سروان ڪړل او سرهه
 دا عار بسکاری چې د حق تابع‌لاری وکړي او د صحیح حدیث
 لپاره خپله خبره پرېږدی لفودین خنې في دasicې یو شی
 جمعه کړو چې د خپلی غوبښتنی او خپل خواهش تابع یې ڪړ
 فضلوا وأصلوا خپله هم ګمراهان شو او لغور خلک یې
 هم یې لارې ڪړل .

هدار نگه عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وويل:
 تاسو باندې به فروستي گلونه د محنکيو نه دې بدتر
 راهی بیا یې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
 له منځه لارې شي (وفات به شي) بیا یې وويل:
 «تَمَّ يَعْدِثُ قَوْمًا يَقِيسُونَ الْأَمْوَالَ بِرَأْيِهِمْ فَيَهُدِمُ الْإِسْلَامُ»، اعلام الوقعین
 ه بیا به دasicې خلک پېداشي چې تول دین کاروونه به په
 خپله طلیه قیاسوی او اسلام به نړوی».

علی رضی اللہ عنہ وائے :

«لو کان الدین بالرأی لكان اسفل الخفـا اولی بالسم
من اعلـاه وقد رأیت رسـول اللـه صـلـوـاـتـه عـلـيـهـ وـسـلـمـ يـعـسـحـ
علـى ظـاهـرـ خـفـيـهـ»

رواہ ابو داود .

«کہ دین پہ سایہ او خپله خوبیہ وائی نو د موزی لاندی
طرف بہ د پاس طرف نہ د ہب د مسجی وہ تو حال دا چی
ما رسـول اللـه صـلـوـاـتـه عـلـيـهـ وـسـلـمـ لـیدـلـایـ وـچـیـ دـمـزوـ دـ

د پاسـهـ طـرفـ باـنـدـیـ بـہـ بـیـ مـسـحـهـ کـوـلـهـ» .

نو علـی رـضـیـ اللـهـ عـنـہـ هـمـ پـہـ سـایـیـ سـرـدـ کـوـیـ . او وـلـیـ
چـیـ کـہـ دـینـ پـہـ قـیـاسـ اوـ خـپـلـهـ خـوـبـیـ وـائـیـ نـوـنـ ماـ پـہـ نـزـدـ پـہـ
کـارـ دـاـ وـہـ چـیـ مـسـحـهـ اـنـسـانـ دـمـوـزـیـ پـہـ لـانـدـیـخـیـ بـرـخـهـ
کـوـلـاـیـ اوـ رسـولـ اللـهـ صـلـوـاـتـهـ عـلـيـهـ وـسـلـمـ دـمـوـزـوـ دـپـاسـنـهـ
برـخـیـ بـانـدـیـ مـسـحـهـ کـوـرـیـدـهـ .

نو مـوـبـنـ یـہـ هـمـ پـہـ پـاسـنـیـ بـرـخـهـ کـوـرـوـ اوـ خـپـلـهـ
خـوـبـیـ اوـ قـیـاسـ پـرـبـرـدـوـ .

عبدـالـلـهـ بـنـ عـبـاـسـ رـضـیـ اللـهـ عـنـہـ وـائـیـ :

«مـنـ قـالـ فـيـ الـقـرـآنـ بـرـأـيـهـ فـلـيـتـبـوـاـ مـقـعـدـهـ مـنـ النـارـ»

- اعلامـ المـوـقـعـينـ صـلـوـاـتـهـ ۱-۲-

”چاچي په قرآن کښې په خپله خوبنې او رأي هې خبره وکړه
نوخانسته دی د اوږد نه ځای جوړ کړئ“ ..

هډلار نګه نور مصحابه کلم رضوان الله عليهم هم د
رأي او قیاس سد صحوي نومسلمانانو ته د الازمه ده
خصوصاً علماء ته چې کله، په یوه دینی مسئله کښې وڅنه
پوښتنه وشي نزکه د قرآن او حديثونه ورنه د هغه
مسئلې په هکله خه معلومات ټود هغې مطابق دي
جواب وړکړي او که نه ورنه ودي وائي چې زه نه
پوهېږم او د یوه بل عالم خزر پوښتنه وکړه ځکړي داعیې
ندۍ چې یو خوک د وايی زه نه پوهېږم لکن د ایولوی
عیبا دی چې بی علمه فتوی وړکړي نوئهان هم د هلاکت
کندې ته د غور خوی او نور خلک هم گمراه کړي .
سبحانك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله
الا أنت استغفرك وأتوب إليك





اتباع الرسول ﷺ

تأليف

أبو عبدالاحد عبد الرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة



اتباع الرسول ﷺ

تأليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩ هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library